ELEMENTA LOGICÆ.

In gratiam Studiosæ juventutis in Academiâ *Oxoniensi.*

Authore EDOVARDO BREREWOOD, olim Collegii *Æneanasensis* alumno dignissimo.

LONDINI,
Apud JOANNEM RAVVORTH,
pro RIC. WHITAKER.
CIↃ IↃ XXXVIII.

Ad Florentiſsimam *Iuventutem Academiæ* Oxoniensis, Præfatio.

VEritatem in puteo latentem non incocinnè finxit Antiquitas. Nam poſtquam mens humana per lapſum fuit deprivata, clarum hoc, & ab ipſo lucis fonte petitum jubar, ulterius ſuſtinere non potuit, ſcintillulas tantùm & ſtricturas quaſdam priſtinæ ſuæ puritatis in ſe retinuit. Hinc tot exercitatiſſima ingenia in rerum cauſis miſerè ceſpitant, & in errorum ſcopulos, per cognatas rebus apparentias impingunt

pingunt navem: Hinc est, quòd tantæ sint appetitus à recto, intellectus à vero deviationes: hinc est, quòd veritatis lucem non amisimus potiùs quã retinemus. Huic tam periculoso morbo plures plura excogitârunt medicamina, sed eò infeliciùs, quò remedia plerumq; tardiora sint quàm mala, & expeditiores hi medici in luctum fuerint quàm in medelam, ut qui misereri magis nôrint humanę sortis, quàm nostræ imbecillitati suppetias ferre.

Atque hic de omni remedio conclamatam putâssent mortales, nisi mentem nostram tot modis læsam & impe-

impetitam, in se recepisset Logica resarciendam: quæ cum rationem de curuli suo deturbatam, & falsitatum inquinamẽtis fœdissimè deformatam cerneret, nullum non movebat lapidem, quò huic, divinæ auræ portioni, suus honos venustásq; constaret sua. Ita enim nos in cognitionẽ rerum pulcherrimarum arrexit, sic consopitam rationis favillam in purissimam flammam excitavit, ut nihil turbidi vel fumosi tantam possit claritatem devitiare. De igne *Vestali* memorat *Plutarchus*, quòd si casu aliquo extingueretur, eundem non liceret ab alio igne, utpote im- *Plut. in vit. Numæ*

puro, accendere, sed à solari radio repetenda est, tam defæcatæ flammę renovatio: nec extinctam hanc rationis & morientẽ lucem, à quovis licet igne redintegrare, Logices unius jubar (si purè accendi vult) est admovendum. Quin & conceptus, veritati rerum conformat semper, sæpe adæquat, neque priùs definit comitem se nobis exhibere, quám in naturæ recessum nos intromittendos curaverit. ubi veritatis lãpade sic colluſtrata cernemus omnia, ut nec latebit quod obscurum, nec distrahet quod incertum, nec obruet quod profundum. Logices ergò muneri tribu-

tribuendum est, quòd in rebus veritatem, disquirere simul possimus & assequi, cujus flamine qui verè plenus est, *Factus olor niveis pendebit in aere pennis*, quandámque videbitur cum Deo cognationem & necessitudinem contraxisse. Veritas enim sic Deo essentialis est (quod scitè Philosophi observârunt) ut si visibili formâ se nobis repræsentare statuisset, indueret lumen pro corpore, veritatem assumeret pro animâ. *Ovid. Meta.*

Cum verò reliquæ Logicæ partes, suum habeant peculiarem usum & dignitatem, tum hæc quæ in præsenti tractatu continetur,

palmam cæteris præferre, imò præripere videtur. Discursus enim dirigit & informat, argumentorum formulas subministrat, Tyrones minùs exercitatos, ad disputationis praxim instruit, & ad ipsos literarum apices præsternit viam. Et cum rectum sit judex sui & curvi, veritatẽ proponit argutiolis, Sophismatúmque quasi tricis irretitam, è quibus tamen ipsam eluctatam cernas, & ab omni grypho feliciter evolutam. Infinitus essem, si singula percurrerẽ, & pro dignitate subjecti, fusiori tesserâ dilatarem; abundè mihi feciſſe videor, si strictim & summam cutem strin-

ſtringam tantum, ut qui rem hîc attendam, non inſtruam orationem. Quantum vobis, (ſelectiſſima juventus muſarúmq; ingenua proles) tractatus hic ſuppeditabit ſubſidii, verborum compendio dici non poteſt, uſu magis & obſervatione deprehenditur. Tum demum hujus utilitatẽ percipietis pleniùs, cum ad agones literarios voſmet ſeriò accingatis, & in palæſtram, non tanquã bos ad cerôma, ſed velut inſtructi pugiles deſcendatis. Niſi ergò ignorantiæ ſocordiæq; litare habeatis in animo, & cum *Pyrrhoniis* philoſophis nihil vos videre aut cognoſcere arbitremini, ut

qui

qui tutius fore ſtatuatis, dubitare de rebus, quàm ſcire, huc accedite, & in āplexus virginis tā caſtę ruite. Non eſt mihi (credite) tātæ ſeveritatis, quin amaſios quos nō alicit patiatur: ſi qui veró ſint, qui ſuis monitis gerant morē, & in placitis tātæ *Directricis* ſuaviter conquieſcant, hos veluti *Ariadnæo* filo in ſciētiæ theſauros introducit, ubi rationem è cathedrâ diſſerentem, paſſionem, ſubſidentem fundo, ipſāmq; mentem terrena ſupervolantē, uno quaſi intuitu videre licet. Ex hoc fonte ebulliunt rivuli, qui tanquā mamillę *Palladis*, lacte fluunt & vino, unde habeat infantulus

Aul. Gel.

infantulus literarum quod poſſit exugere, fortis quod haurire. Sed fruſtrà in hoc ſcrineo reconduntur gazæ, niſi & intromittãtur qui accipiant, & egrediantur qui diſtribuant. Ingredimini ergó (Muſarum deliciæ) & modeſtâ, ut par eſt, manu, quos fructus oſtendit carpite: neque tamen ita in re alienâ prodigos vos eſſe velim, ut quæ conceduntur vobis in uſum, trahatis ad luxuriem. Hortulani permittunt peregrinos hic illic flores legere, ſed ſi laſciviant in ramos, ſi plãtas evellant & eradicent, hos perſequuntur ut latrones, non patiuntur ut advenas.

Quod

Quòd si adeo tenellæ quorumdam sint & molliusculæ aures, ut siccos Logices terminos ferre non possint, sed velut admotâ camarinâ, ad duriora quæque nauseent vocabula, eos ego monitos velim, hæc alio dicendi genere non potuisse explicari; doceri quidem possunt, ornari non possunt. Cum enim omnis oratio vel ad πρᾶξιν dirigatur, vel ad νόησιν, illa ad movendos affectus elegantias aucupatur, hæc ut instruat mentem, rebus adaptat voces, neq; solicita est quàm ornatè, sed quàm significanter animi possit sensa exprimere; annon is ad ludibrium affectaret eloquentiam,

tiam, qui Logicam tropis adornare pruriret, ſtomachúmq; cibi avidum illuderet cõdimentis? Expediant mihi definitiones, diviſiones, diſtinctiones, figuris, floribúſq; depictas; & perpendant ſecum, quam tandem utilitatem ex hujuſmodi ſiliquis ſint percepturi. Annon hoc eſt cum Indis, margaritas auríq; globulos denaribus & labiis pendere, & membris hujus curaturæ neſciis, ridiculè ornatum adaptare? Adeóne verò auribus inſerviendum eſt, ut nulla ſalivæ noſtræ poſſint arridere, niſi quæ metaphoras ſapiant, & deſitura ſint in concentum? Quantò ſatius

tius est *Lysiæ* hic stilũ *Platonis* anteferre facundiæ, de quibus sic censuit *Favorinus*, apud *Gellium*, ut si ex *Platonis* oratione aliquid demas mutésve, de elegantiâ tantùm detraxeris, si ex *Lysiæ*, de sententiâ. Faciant ergò authori delicti sui gratiam *Ciceroniani* & Rhetorculi, si in materiâ elegantiarum non capaci, vocubis utatur ficcioribus, quásque in *Cicerone* suo passim non reperiant. Impingent fortè in verba incompta, & horridula, quæ tamen si propiori ocello intueantur, *Bruti* baculo, quod *Apollini* parabat offerre, invenient non dissimilia, cujus intus solidum aurum

Aul. Gel. l. 2. cap. 5.

Liv. l. 2.

corneo

corneo velabatur cortice. Meminerint, etiam in Epulis ſuum acrimoniæ conſtare uſum, & acerbiora tantum abeſt ut diſpliceant, ut nonnunquam ſtomachum excitent, & in novum erigant appetitũ, *Nec cibus ipſe juvat morſu fraudatus aceti.* Mart. Epigr.

Hunc igitur libellum, in rem veſtram viſum eſt donare typis; non prurigine quadam vexandi præla, neque ut Authori opus hoc poſthumum famam aliquam aut exiſtimationem conciliaret, (non enim adeò eviluit in rep. literariâ tãti viri nomen ut ex adoleſcentiæ ſuæ nucibus & luſu poſteritatis gratiam emendicaret) ſed

ut

ut ſtudioſa juventus his velitationibus eò-uſque aſſueſceret, donec ad arma magis ſtataria poſſit deſcendere. His accedit, quòd in hujuslibelli trãſcriptionibus multum olei & ſudoris impendebant juniores, bonáſque horas, quas in medullam collocarent, miſerè prodigebant in cortices. Tanto labori, ex hujus tractatus impreſſione tandem viſum eſt ſuccurrere, ut ſublatis qui in manuſcripta exẽplaria irrepſerant, erroribus, correctus, limáq; ſeveriori caſtigatus, in lucem prodiret. Favete ergò, Academici, imò & fovete partum hunc orbatum patre, vultus

ſanè

sanè paternos haud obscurè refert, eóque magis in clientelam vestram dignus est ut recipiatur, quò minùs indigeat. Quòd si oppellam hanc eo quo studiosos decet candore tractaveritis, alias etiam venerandi Capitis lucubrationes expectate, quæ limam, & lucem, addo & censuram magis ferent. Vos interim his fruamini, clarissimiqûe viri famam eo studio colite, quo ille neglexit. Neq; jam (ut rari cujusq; fatum est) ideò vilescant, quia communicantur & sunt in promptu, nec tam salutaris aquæ satietas vos capiat, quòd facilis detur ad hos fontes recursus. Istud pro-

pro te, libelle, lectori ausim spondere, quòd ejus, quam in te impendet operæ, non sit cariturus fructu. *Si candidus aure, Et matutina si tifronte venit.*

Mart. Epigr.

Guilielmus Bakerus Oxon.

Academiæ alumnus.

INDEX.

SECTIO. I.

De difinitione propositionis.

SECTIO. II.

In qua dubitationes resolvuntur.

SECTIO. III.

De propositionis partibus, & imprimis de Nomine.

SECTIO. IV.

De Altera propositionis parte: Verbo.

SECTIO. V.

De Divisione propositionis secundum substantiam, & de definitione Categoricæ propositionis.

SECTIO. VI.

In qua dubitationes resolvuntur.

SECT.

SECTIO. VII.
De triplici materiâ Categoricæ propositionis.

SECTIO. VIII.
De divisione Propositionis secundum quantitatem & ejus explicatione.

SECTIO. IX.
In quâ dubitationes solvuntur.

SECTIO. X.
De divisione Propositionis secundum Qualitatem Rei, & ejus expositione.

SECTIO. XI.
De Divisione Propositionis secundum qualitatem vocis.

SECTIO. XII.
De triplici Interrogatione propositionis.

SECTIO. XIII.
De accidentibus categoricæ propositionis, & primò de oppositione, ejusque legibus.

SECT.

SECTIO. XIV.
De oppositarum legibus.

SECTIO. XV.
In quâ dubitationes resolvuntur.

SECTIO. XVI.
De Æquipollentiâ propositionum.

SECTIO. XVII.
De Æquipollentiæ Regulis.

SECTIO. XVIII.
Dubitationes resolvuntur.

SECTIO. XIX.
De conversione Propositionum.

SECTIO. XX.
De tribus conversionis Modis.

SECTIO. XXI.
Dubitationes resolvuntur.

SECTIO. XXII.
De propositione hypothetica.

SECTIO. XXIII.
De propositione Modali.

SECTIO. XXIV.
De accidentibus modalis propositionis.

SECT.

SECTIO. XXV.

De Argumentatione.

SECTIO. XXVI.

De reductione Syllogismorum.

SECTIO. XXVII.

De Enthymemate.

SECTIO. XXVIII.

De Inductione.

SECTIO. XXIX.

De Exemplo.

ELEMENTA LOGICÆ.

Sectio. I.

De definitione propositionis.

Propositio est oratio indicativa, congrua, & perfecta, verum vel falsum sine ambiguitate significans.

Quæ definitio constat genere, & accidentium cumulo.

Genus est *Oratio*. Oratio autem nihil est aliud quàm vox complexa ad placitum significans.

Nota enim quòd vox est duplex,

- Incomplexa vel simplex, quæ unam rem significat, ut homo.
- Complexa, quæ ex duabus vel pluribus vocibus cõsistit, ut homo est animal, hæc autem est oratio.

Differentia autem quinque proprietates includit. Nempe, 1. ut sit indicativa, 2. ut congrua, 3. ut perfecta, 4. ut verum vel falsum enuncians, 5. ut sit sine ambiguitate.

1. *Indicativa)* Propositio est oratio indicativa bifariam
- Grammatica, quia effertur per verbum indicativi modi.
- Dialectica; quia judicat aliquid esse vel non esse. Ut hæc propositio, *Socrates* est philosophus, indicat aliquid esse: hæc verò homo non est equus, indicat aliquid non esse.

2. *Congrua.)* i.) ritè instituta & compacta, secundum Grammaticorum regulas, ideo hæc oratio, *Cicero* est vir doctus, non est propositio.

3. *Perfecta.)* Nota enim quòd duplex est oratio, Altera.
- Imperfecta, quæ imperfectum sensum relinquit in mente auditoris, id est, cùm auditor certò non intelligit, quid sibi vult is qui profert.
- Perfecta, quæ perfectam intelligentiam generat in audiente: atque talis oratio est propositio.

4. *Verum vel falsum significans.)* Nota quòd verum est quando res ita se habet, ut per orationem significatur, ut in hac propositione, homo est vivens; falsum autem est, quando re

re verâ ita non est, ut per orationem esse significatur, ut homo est Bos. Quocirca oratio, quæ nec verum, nec falsum significat, non est propositio. Est autem hæc maximè propria nota propositionis.

Sine ambiguitate.) (i.) Quæ plures significationes non habet, nec dubium & ancipitem sensum parit in mente auditoris.

Nota. Quòd est duplex ambiguitas. Namque est alia

In voce simplici, & dicitur æquivocatio, quæ est unius vocis in plures sensus distractio, ut hæc vox, canis, quæ & canem domesticum, & piscem ejus nominis significat.

In voce compositâ, sine oratione, quæ amphibolia dicitur, ut in hac, Aio te Æacida *Romanos* vincere posse. Nam in utroque sensu intelligi ea potest, vel ut *Romanos* ille vinceret, vel ut ab iis vinceretur utramque definiti excludit.

SECTIO. II.

In quâ dubitationes resolvuntur.

Objectio. VOx complexa non definitur, propositio autem cùm sit oratio est complexa, ergò non definitur.

Solutio. In propositione, Consideratur & { Materia, quæ sunt voces simplices. Forma, quæ est ipsarum vocum connexio. Igitur quoad materiam est complexa, quia in ea multæ voces sunt; quoad formam incomplexa, quia omnium vocum est unica connexio.

Objecti. Aliqua vox simplex, ut hoc verbum lego, vel amo, est propositio, quia verum vel falsum significat, at non est oratio. Ergo omnis propositio non est oratio.

Solut. Propositio duplex est, alia { Explicata, quæ constat explicitè vel expressè ex pluribus vocibus, ut ego sum legens. Implicita, quæ licèt sit simplex quoad vocem & sonum, est tamen complexa, quoad significationem & sensum, ut lego. Nam significat primò actionem legendi, secundò personam legentem, scilicet, primam, tertiò tempus in quo legit, scil. præsens, est ergo propositio implicita, non explicita.

Solut. 2. Vel dicendũ, quòd { Vocis, & sic simplicia verba sunt. Sensus, & sic sunt propositiones,

lego, anno, &c. Considerantur bifariàm, ex parte

tiones, quatenus multarum vocum significationes continent, & in multas voces resolvi, possunt, ut lego, (i) ego sum legens.

Object. Oppositа non debent in eadem definitione poni, sed verum & falsum sunt opposita, & invicem sibi repugnant. Ergo in hac definitione malè ponuntur.

Solut. Oppositа ponuntur in definitione, vel

Copulativè, notâ conjunctionis interveniente, & sic malè.

Disjunctivè, quando nota disjunctionis intercedit, & sic certè poni possunt: ut in hac definitione.

Object. Ista oratio propositio est, *Petrus* cras morietur, non tamen verum vel falsum significat, nam responderi non possit, cum ea vera an falsa sit, cum vel cras mori, vel ultra videri possit.

Solut. Significat verum vel falsum determinatè, indeterminatè, nota enim quòd pro-

Determinatè in materia necessaria, vel impossibili, vel contingenti de præsenti.

Indeterminatè in materia contingenti de futuro, ut *Socrates* cras morietur, contingens futurum est. Nam licèt nec sit determinatè verum, nec determinatè falsum, cras moriturum *Socratem*: est tamen

positio significat verum vel falsum, | men sine dubio verum vel falsum, omnis ergò propositio significat verum vel falsum aut determinatè aut indeterminatè.

Object. Si omnis propositio sit sine ambiguitate, tum nulla est distinguenda, sed aliqua est distinguenda. Nam docet *Aristoteles in libr. de Reprehens. Sophist.* concedendas veras, negandas falsas, ambiguas distinguendas esse, ergò omnis non est sine ambiguitate.

Resp. Propositio duplex, { Dialectica, quæ hic definitur, & est sine ambiguitate. Sophistica & captiosa, quæ potest esse mbigua & distinguenda.

2. Vel dicendum, quòd propositio { Per se univoca est & sine ambiguitate. Per accidens, scilicèt vitio *Sophistæ*, ambigua est, ut aqua per se est frigida, per accidens tamen ratione ignis sit calida.

Object. Omnis definitio constat ex genere & differentiâ, ut inquit *Porphyrius* in capite de differentiâ. Sed hæc sic non constat. Ergò est mala.

Essentialis, quæ internam rei essentiam declarat, & ea ex genere & differentiâ essentiali constitit.

De-

Solutio. Definitio est duplex, aut
- Descriptiva, quæ rei proprietates & accidentia declarat, & ea ex genere & differentiâ non conficitur, sed ex genere & proprietatum cumulo, & talis est hæc propositionis definitio.

SECTIO. III.

De propositionis partibus, & imprimis de Nomine.

Partes propositionis sunt duæ,
- Nomen, quod est materialis quasi propositionis pars.
- Verbum, quod est ejusdem pars formalis. Ex hisce enim omnis propositio conficitur; aliæ enim orationis partes apud Dialecticos non sunt, sed quæcunque aliquid determinati significant, habenter pro nominibus.

Nomen est 1. Vox 2. Significativa ad placitum. 3. Sine tempore. 4. Cujus nulla pars separata aliquid significat. 5. Finita, & 6. Recta. Cujus partes sic explico.

1. *Nomen est vox.*) Est autem vox nihil aliud, quàm sonus ab animalis ore prolatus, & ab oris partibus, linguâ, palato, labiis, dentibus efformatus.

Unde ad rationem vocis duo requiruntur, tum

Prolatio, ut ab ore animalis proferatur.

Formatio, ut in ore fingatur vel formetur ſonus priuſquam ex ore exeat. Unde ille ſonus quem expirando vel gemendo facimus, quamvis ab ore proferatur, non tamen vox dicitur.

2. Significativa ad placitū. Nota enim, quòd duplices ſunt voces ſignificativæ, nam aliæ ſignificant

Naturaliter, ut illæ quæ idem apud omnes ſignificant, ut canum latratus, lugentium gemitus, &c.

Ad placitum, (i.) ad Voluntatem imponentis, ut quæ certarum rationum ſunt propriæ, nam illæ voces non idem ſignificant apud omnes, ut hæc vox homo, hominem apud omnes gentes non ſignificat, ſed habent aliam vocem *Angli*, aliam *Græci*, aliam *Iudæi*, qua ipſam exprimant.

3. (*Sine tempore*) (i.) ſine temporis conſignificatione, ut ſcilicet præter ſuum principale ſignificatum aliquam temporis differentiam non conſignificat.

Nota quòd aliud eſt, tempus

Significare,
Implicare,
Conſignificare. Id tempus ſignificat, quod impoſitum eſt

est ad ipsum principaliter designandum, ut hoc nomen tempus, hora, dies, &c.

Nomen igitur, significare tempus potest vel implicare, sed non significare cum tempore.

Id implicat quod aliquid significat, quod in certo tempore fit, ut prandium, cœna, &c, Id cum tempore significat, quod unà cum præcipuo significato, tempus connotat, ut curro, amavit, &c.

4. Cujus nulla pars separata, aliquid significat. Nota quòd duplices sunt partes nominis & verbi. Nam aliæ sunt

Primæ & remotæ, scilicet literæ.

Propinque & immediatæ, s. syllabæ, quarum neutræ aliquid significant; syllabæ ex literis, nomen & verbum ex syllabis immediatè conficiuntur.

Nota, quòd nomina sunt duplicia, alia

Simplicia quæ non componuntur ex aliis nominibus, ut homo, lapis, &c.

Composita, quæ ex aliis simplicibus constant, ut signiferus, respublica, &c. Nota autem, quòd nomina composita, tum orationes sunt, tum nomina, quorum partes separatæ licèt aliquid significent, id tamen faciunt non ut partes nominis sunt, sed ut partes orationis.

5. *Finita.* Nota quòd vox

- Finita, est quæ certam aliquam rem significat, ut homo, lapis, &c.
- Infinita, quæ certam aliquam rem non significat, ut non homo, non lapis, &c. quia non homo significat quidvis præter hominem, quocirca vox finita est vox positiva, infinita autem est negativa.

6. *Recta.*] Recta vox est, quæ in recto casu i. nominativo posita est. Obliquæ enim voces, quæ scil. alterius sunt casus quàm nominativi, non nomina, sed casus tantùm nominum à dialecticis dicuntur.

SECTIO. IV.

De Alterâ propositionis parte: Verbo.

VErbum est 1. *vox significativa ad placitum,* 2. *cum tempore.* 3. *Cujus nulla pars separata aliquid significat.* 4. *Finita, &* 5. *Recta.* Quæ definitio eodem modo explicatur quo definitio nominis. Nam dicitur.

1. *Vox significativa ad placitum.*] Ut excludantur, vel non significantes, vel quæ per naturam, non autem voluntatem significant.

2. *Cum tempore.*] Ut distinguatur à nomine, quod potest quidem tempus significare, sed non cum tempore.

præ-

Nota enim quòd verbum habet duplex significatum.

- Principuum, in quo nomine non distinguitur, ut lego, principaliter lectionem, amo amorem significat.
- Secundarium minusq; principuum, idque duplex, scilicèt
  - Personam, ut amo præter amorem, primam personam significat.
  - Tempus, ut amo significat præsés tempus, atq; his rationibus verbum à nomine distinguitur.

3. *Cujus nulla pars separata aliquid significat.* [Ut distinguatur ab oratione.

4. *Finita.*] Ut distinguatur à verbis infinitis, (i) non verbis infinitivi modi, sed negationibus verborum, ut non amo, non vincit, quæ infinita dicuntur ob eandem rationem, ut nomina.

5. *Recta.*] Ut excludantur verborum casus. Nam cætera universa quæ non sunt indicativi modi & præsentis temporis, à dialecticis casus verborum, non verba nuncupantur.

Nota autem, quòd licèt propositiones ex aliis interdum verbis quàm præsentis temporis conficiantur, non tamen sunt eæ aliter propositionis partes, quám quatenus ad verba præsentis temporis reducuntur.

SECTIO

SECTIO. V.

De Divisione propositionis secundum substantiam, & de definitione Categoricæ propositionis.

Nota quòd propositio, trifariàm dividitur, secundum
- Substantiam.
- Quantitatem.
- Qualitatem.

Dividitur propositio secundum substantiam
- In Categoricam seu simplicem.
- In Hypotheticam sive compositam.

Secundum materiam, quia materia immediata categoricæ sunt voces simplices, at materia immediata hypotheticæ sunt orationes.

Secundum formam, quia forma categoricæ est connexio subjecti & prædicati per copulam, sed forma hypotheticæ est connexio ipsarum categoricarum per aliquam cõjunctionis notam. Ut in hac Categorica, homo est animal, materia ejus sunt tres eæ voces simplices, homo est animal; forma est connexio duorum extremorum, homo, & animal, per verbum, est, quòd

Nota quòd Categorica & Hypothetica propositio differunt bifariã, nempe &

interce-

intercedit. In hac autē hypothetica, Si homo est rationalis, & asinus est irrationalis, tum, &c. Materia proxima sunt duæ illæ propositiones quæ connectuntur per copulativam conjunctionem, forma autem est ipsa connexio.

Propositio Categorica, est ea propopositio, quæ conflat, 1. *ex subjecto,* 2. *prædicato, &* 3. *copula, tanquam,* 4. *ex partibus proximis.* Ut homo est animatus.

1. Nota quòd subjectum est ea pars propositionis quæ præcedit copulam, ut in dicta propositione (*homo.*)

Duo hoc observa, 1. quòd non quicquid præcedit copulam in propositione est ejus subjectum, sed ea pars propositionis quæ præcedit; nam signa etiam præcedunt, sed non dicuntur subjecta, quia non sunt partes, sed accidentia propositionis.

Secundò observa, Quòd cum dicitur subjectum id esse quod præcedit verbum, in propositione, non intelligitur quod in loco vel voce præcedit, sed quod in significatione & sensu, ut in hac propositione, philosophus est *Socrates, Socrates* est subjectum, quia licèt sequitur in sono, tamen in sensu & constructione præcedit.

2. Prædicatum est, quod sequitur copulam in propositione, ut in dicta propositione (*animatus.*)

Mate-

Nota, quòd duplex est prædicatū in propositione, alterum
- Materiale, id scil. quod sequitur verbum principale & quod per copulam unitur subjecto.
- Formale, ipsum nimirùm verbum ut in dict. propositione, (animatus) est materiale prædicatum, (est) formale.

Object. Prædicatum & copula sunt diversæ partes propositionis. Ergò copula non est prædicatum.

Resp. Copula & prædicatum materiale sunt diversæ partes propositionis, sed ipsa copula est prædicatum formale.

Nam verbum consideratur, vel
- Ut adjacet subjecto, & sic est prædicatum.
- Ut unit prædicatum materiale subjecto, & sic est copula.

3. Copula est ipsum verbum substantivum, quod intercedit inter subjectum & prædicatum, & unum copulat alteri. Ut in dicta propositione (est.)

Duo hic notanda. Primum, quòd verbum quodlibet, non potest esse copula propositionis, sed solummodo substantivum, ut verbum sum, & quæ ab eo veniunt, es, est, sumus, &c. Ut in hac propositione. *Plato* legit librum, legit non est copula, sed verbum (est) in verbo (legit) intellectum, *Plato* est legens librum.

Expli-

Secundò nota quòd copula ponitur in propositione bifariam, vel

Explicitè, ut in hac propositione, homo est corpus.

Implicitè, ut in hac, homo vivit, ubi copula intelligtur in verbo adjectivo vivit, talis autem propositio resolvi potest in explicitam per verbū.

Subſtantivum (est) & participium præsentis temporis, hunc in modum, homo est vivens.

4. Nota quòd ea particula (tanquam ex partibus proximis) adjicitur adexcludendā hypothericam propositionem hæc enim habet duplices partes, aliæ sunt

Proximæ, nempe categoricæ propositiones.

Remotæ, scilicèt, subjectum, prædicatum & copula, ex quibus Categoricæ conficiuntur. Conficiuntur igitur hypotheticæ propositiones etiam ex subjecto, prædicato, & copulâ, sed non tanquam ex partibus proximis sicuti Categoricæ.

SECTIO. VI.

In quâ dubitationes resolvuntur.

Object. MEmbra omnis bonæ divisionis debent esse opposita, at membra hujus divisionis non sunt opposita, Ergò propositio malè dividitur. Minor

non probatur, quia unum oppoſitum non eſt pas alterius, at Categorica propoſitio eſt pars Hypotheticæ, Ergo.

Reſp. In categorica propoſitione duo ſpectantur, nempe

Materia, & quoad hanc non opponuntur, quia partes materiales categoricæ ſcil. voces ſimplices, ſunt etiam partes licèt remotæ hypotheticæ.

Forma, & quoad hanc opponuntur, quia forma categoricæ eſt connexio extremorum per verbum, ſed forma hypotheticæ eſt connexio categoricarum propoſitionum per conjunctionem.

Ob. Sunt tantùm duæ partes orationis ſecundum dialecticos, ſcil. nomen & verbum. At omnis propoſitio eſt oratio. Ergo ſunt duæ ſolùm partes propoſitionis, & non tres, ſubjectum, prædicatum, & copula.

Reſp. Propoſitionis partes ſumuntur, vel,

Penes modum ſignificandi, ſic duæ ſolùm partes diſtinctæ ſunt, ſc. nomen & verbum quia illud ſine tempore ſignificat, hoc cum tempore.

Penes ordinem collocandi in propoſitione, & ſic tres ſunt, ſubjectum prædicatum, & copula, quia ſubjectū præcedit, prædicatum ſuccedit, copula intercedit. Igitur duæ

ſolùm

solùm sunt distinctæ essentialiter, nam subjectum & prædicatum ambo sub nomine continentur.

Objecti. Bona definitio debet convenire omnibus quæ sub definito continentur, sed hæc definitio non convenit omni categoricæ propositioni. Nam hæc definitio, homo est, caret prædicato, & hæ, lego, pluit vincit, Categoricæ sunt, carent tamen & subjecto & prædicato. Ergo malè definitur.

Resp. Subjectum & prædicatum, sunt in aliqua propositione duobus modis, vel 1. expressè, cum explicantur, aut 2. implicatè, quando in verbo intelliguntur ambo vel alterum, ut in hac, *Socrates* amat, exprimitur subjectum, sed latet prædicatum. In hac autem, lego, & subjectum intelligitur & prædicatum. Resolvi tamen potest, eo modo quo supra dicebatur, & fieri explicata, ego sum legens.

Quocirca omnis propositio ex illis tribus constat, vel explicitè, vel saltem implicitè (i) illæ partes in omni categorica, vel exprimuntur, vel saltem necessariò intelliguntur.

Notandum autem quòd semper, ubi nullum aliud prædicatum post verbum (est) in propositione adjicitur, ibi hoc nomen (ens) intellitur, (ens autem apud philosophos significat omne id quòd est. Ut in hac propositione, homo est, (i) homo est ens. Quia in verbo, est, semper hoc participium ens subauditur.

SECTIO

SECTIO. VII.

De triplici materiâ Categoricæ propositionis.

Materia propositionis duplex est,
- Ex quâ conficitur, & sic subjectum, prædicatum, & copula sunt ejus materia.
- Circa quam, quæ est realis habitudo subjecti ad prædicatum.

Hæc verò materia triplex est,
1. Necessaria, seu naturalis.
2. Impossibilis, seu remota.
3. Contingens, seu possibilis.

1. Materia necessaria est, cum prædicatum necessariò affirmatur de subjecto, ut in hac propositione, homo est animal. Necessarium est enim hominem esse animal. *Necessarium* enim definitur id quod non potest aliter se habere. Quocirca illæ propositiones vocantur necessariæ, quarum prædicata non possunt aliter, quàm convenire subjectis.

2. Materia impossibilis est, cum impossibile sit prædicatum verè affirmari de subjecto, ut in hac propositione, homo est Asinus, & in hac, arbor est lapis, &c. quia impossibile est hominem esse Asinum, arborem esse lapidem. Nam impossibile definitur, quod non potest ita se habere.

3. Materia contingens est, quando prædicatum medio quodam modo se habet, & potest

test vel adesse vel abesse à subjecto, ut in hac, homo est doctus, nam contingit homini, ut sit doctus, cum possit esse vel doctus vel indoctus. Et in hac, lapis est rubens, nam potest lapis vel rubens esse vel alterius coloris. Nam contingens definitur, quod potest esse vel non esse.

Quocirca, 1. Propositio necessaria ea est, in quâ prædicatum subjecto convenit ex naturâ subjecti. 2. Impossibilis, in quâ prædicatum ex naturâ repugnat subjecto. 3. Contingens, in quâ prædicatum nec repugnat naturæ subjecti, nec subjecto ex naturâ convenit, sed velut indifferens est.

Ex quibus colligitur, quòd in materiâ necessariâ, propositiones omnes affirmativæ veræ sunt, negativæ falsæ, ut homo est animal, vera est, homo non est animal, falsa. In materiâ impossibili contra, negativæ veræ, affirmativæ falsæ, ut homo est Leo, falsa; homo non est Leo, vera. In materiâ contingenti, vel veras, vel falsas esse non repugnat, ut homo est doctus, homo non est doctus. Utraque enim vel vera esse potest vel falsa.

SCETIO.

SECTIO. VIII.

De divisione Propositionis secundum quantitatem & ejus explicatione.

Propositio categorica dividitur secundum quantitatem in propositionem,
1. Universalem.
2. Particularem.
3. Indefinitam.
4. Singularem.

PRopositio universalis est ea, cujus subjectum est terminus communis, signo universali amplificatus, ut omnis homo vivit, nullus homo est asinus.

Nota quòd terminus communis est vox apta prædicari de pluribus, (i.) quæ talem rem significat quæ est communis multis, sicut hæc vox homo, est vox communis, quia rem significat quæ pluribus convenit, ut *Socrati*, *Platoni*, omnibus singularibus hominibus

Nota secundò quòd signum universale est, quòd facit terminum cui conjungitur universaliter capi, sive affirmative, sive negative. Cujusmodi sunt omnis, quilibet, unusquisque, nullus, nihil & hujusmodi.

1. Ut ejus subjectum sit vox universalis, unde hæc universalis non est, Omnis *Socrates* est philosophus.
2. Ut subjecto præfixum sit signum universale, unde hæc uni-

universalis non est, aliquis homo est vivens, quia licèt subjectum per se sit universale, ratione tamen signi restringitur & sit propositio particularis.

Notandum igitur quòd tres illæ conditiones requiruntur ad propositionem universalem.

3. Ut subjectum universaliter capiatur, non collectivè sed distributivè (i) ut prædicatum omnibus conveniat, quæ sunt sub subjecto, non solùm collectivè verùm etiam distributivè acceptis, unde hæc non est universalis, Omnes sapientes Græciæ sunt septē, quia prædicatum non convenit cuilibet singulari sub subjecto comprehenso, sed omnibus simul acceptis.

2. *Propositio particularis est illa, cujus subjectum est terminus communis, signo particulari contractus, ut aliquis homo legit, quidam homo est albus.*

Signa particularia sunt aliquis, quidam reliquus, alter, & hujusmodi, quæ aliquid per se commune contrahere & restringere possunt.

1. Ut subjectum sit vox communis, unde hæc non est particularis, aliquis *Virgilius* est Poeta.

2. Ut Subjectum contrahatur per signum particulare, unde

unde hæc, homo est albus, non est particularis ob defectum particularis signi.

Unde ad propositionem particularem, tres hæ conditiones exiguntur, nimirùm,

3. Ut subjectum per signum determinatū, non unam rem singularē significet determinatè, sed indeterminatè supponat pro individuo vago, undè hæc non est particularis, hic homo est albus, quia licèt restringit, hoc tamen est determinatè non indeterminatè, (1) ad rem certam & singularem, particularis autem licèt restringit, ad rem singularem, non tamen ad certam, sed vagam & incertam, ita ut multis applicari possit.

3. *Propositio indefinita est ea, cujus subjectum est terminus communis sine aliquo signo sibi adjuncto, ut homo currit, equus est animal.*

Notandum, quòd indefinita propositio non ita appellatur, quia non habet definitam & certam quantitatem, sed quia nullam habet signo expressam, (1) nec universali, nec particulari, nec singulari signo determinatam. Nam indefinita propositio in re habet quantitatem, sed non secundum enunciandi modum.

Necessariâ & impossibili, obtinet in sensu quantitatem universalis, ut homo est animal

mal, idem valet quod omnis homo est animal, homo non est Asinus, quod nullus homo est Asinus.

Nota enim quòd indefinita propositio in materiâ.

Contingenti, obtinet quantitatem particularis, ut homo est doctus, idem quod aliquis homo est doctus. Quocirca omnis indefinita propositio est æquivalenter, vel universalis, vel particularis, sed formaliter neutra.

5. *Propositio singularis est illa, cujus subjectum est vox singularis, vel vox universalis singulariter accepta, ut Socrates disputat, hic homo currit.*

Vox singularis ea est, quæ est apta affirmari de uno solo, ut, *Socrates, Plato, Virgilius, &c.* (i.) quæ rem unicam & singularem significat.

Nota autem quòd vox universalis dupliciter fieri potest singularis,

Propriè, per adjectionem signi demonstrativi primitivæ speciei, ut hic homo, iste equus, &c.

Impropriè & figuratè, ex suppositione, quando vox universalis pro singulari supponitur, ut Poeta pro *Virgilio*, Orator, pro *Cicerone*, prioris autem generis singularia, singularia demonstrata dicuntur, & quoad vocem, & sensum singularia sunt posterioris verò

verò dicuntur singularia per suppositionem, quia licèt secundum vocem Universalia sunt, tamen secundum usum & applicationem vocis singularia sunt.

Hic autem nota discrimen inter singularia & particularia signa. Nam in hoc conveniunt, quòd utráque adhibita voci universali tollunt universalitatem ipsius vocis, eamq; contrahunt. Sed in hoc differunt, quòd signa singularia, vocem, cui adjiciuntur, ad rem certam & demonstratam restringunt, ut hic homo legit, iste homo currit. Signa autem particularia, eam contrahunt ad rem incertam, & vagam, ut quidam homo est philosophus, aliquis equus est albus, &c.

SECTIO. IX.

In qua dubitationes resolvuntur.

Object. ARIST. in lib 1. de interpret. cap. 5. dividit propositionem in universalem & singularem, nihil loquitur de indefinita & particulari. At divisio *Arist.* est bona, Ergo superflua est hæc quadrimembris divisio.

Resp.

Subjecti solùm, & sic omnis propositio aut est universalis aut singularis, quia omne subjectum per se acceptum aut singulare, aut universale est.

Resp. Duplex spectatur quantitas in propositione, vel ex parte

Signi, & sic est quadruplex, quia si sit signum

- Universale, est propositio universalis.
- Particulare, est particularis.
- Singulare, est singularis.
- Nullum, est indefinita.

Nota autem, quòd in æstimandâ propositionis quantitate, nulla cura prædicati habenda est, sed subjecti, sic quò talis est quantitas propositionis, qualis est quantitas subjecti, vel ut per se est, vel ut est affectum per signum; ut hæc propositio, *Socrates* est omnis homo, singularis est: hæc, omnis equus est *Bucephalus*, est universalis.

Ob. Illæ propositiones non sunt distinctæ, quæ habent omnes easdem partes, ac omnes hæ propositiones habere possunt easdem partes, ut omnis homo vivit, aliquis homo vivit, hic homo vivit, homo vivit, quia habent idem subjectum, prædicatum & copulam, ergo non sunt distinctæ.

Resp. Non oportet esse distinctas secundum

ſubſtantiam ſed ſecundum quantitatem, quocirca licèt interdùm habeant eaſdem partes, quoad eſſentiam partium, non tamen quoad extenſionem, hæc enim in omnibus variatur.

Object. Hæc propoſitio eſt particularis non omnis homo legit, verum ſubjectum in eâ non eſt terminus communis, ſigno particulari determinatus, Ergò propoſitio particularis malè definitur. Majòr apparet ex regulis æquipollentiæ.

Reſp. Duplicia ſunt ſigna particularia, alia
- Formaliter & expreſſè, ut aliquis, quidam, alter, &c.
- Equivalenter & implicitè ſ. quoad ſenſum, & ſic ſignum univerſale præfixo ſigno negativo eſt particulare, quocirca licèt in eâ non ſit ſignum particulare quoad vocem, eſt tamen quoad ſenſum.

Ob. Iſta propoſitio, tantùm homo eſt rationalis, eſt indefinita, non enim eſt aliqua ex cæteris, tamen ibi non eſt terminus communis ſine ſigno, Ergò indefinito male deſcribitur.

Reſp. Propoſitio indefinita eſt, in quâ ponitur ſubjectum ſine ſigno, (i) non ſine quovis ſigno, ſed ſine ſigno quantitatis, extendente, ſcil. vel contrahente propoſitionem. Hæc autem ſigna tantùm, ſolùm, &c. non ſunt ſigna quantitatis, ſed exclutiones, quæ nullam vim exercent in terminum cui adjunguntur, ſed in eâ quæ ſunt diverſa à ſubjecto.

Object.

Ob. Illa propositio, totus *Socrates* est albus, habet pro subjecto terminum singularem. Non tamen est singularis, ergò singularis propositio malè definitur: minor probatur, quia nulla singularis propositio æquivalet universali, at illa æquivalet huic, omnes *Socrates* partes sunt albæ. Ergo.

Resp. Ista propositio est
- Formaliter singularis.
- Resolutivè universalis. Nam si totus *Socrates* capiatur collectivè pro perfecto *Socrate*, singularis est, si distributivè, prout idem significat, quoad omnes partes *Socratis*, universalis, igitur est formaliter singularis, sed reductivè universalis.

Objct. In istâ propositione, cujuslibet hominis equus currit, subjectum est terminus communis signo universali determinatus, non tamen est universalis propositio. Ergò,

Resp. Subjectum istius propositionis est (equus) non (hominis) cum sit in obliquo casu, quale subjectum esse non potest, ideòque cùm signum nullum ei adhibeatur, propositio est indefinita.

SECTIO X.

De Divisione Propositionis secundum Qualitatem Rei, & ejus expositione.

Notandum quòd duplex est qualitas propositionis. Altera ex parte

Rei. Quæ scil. convenit propositioni ratione rei quam significat, ut veritas & falsitas: Nam propositio ideò vera & falsa est, quia in re ita est, vel non est, quemadmodum significatur per propositionem.

Vocis. Quæ s. immediatè & per se propositioni convenit, ut affirmatio & negatio: Illa qualitas materialis est, hæc formalis.

Notandum enim quòd veritas & falsitas est in aliquo trifariam, vel ait in

1. Causâ & fundamento, sic in re.

2. Subjecto, sic in intellectu.

3. Signo, sic in propositione. Intellectus subjectum est, quia in se concipit veritatem & falsitatem. Propositio signum est, quia ea explicat. Res causa est, quia nulla propositio est vera, nisi quia cum re quadrat, nec falsa nisi quia cum eâ dissidet.

Vera

Propositio igitur
- Vera, est ea quæ cum re consentit, i. cum ita se res habet, quemadmodum per propositionem significatur se habere.
- Falsa, est ea quæ cum re dissentit, i. cum res aliter se habet, quàm per propositionem significatur.

Ob. Omnis propositio habet omnes veras partes propositionis, subjectum, prædicatum, & copulam. Ergò omnis propositio est vera.

Resp. Propositio consideratur vel
- Quoad formam propositionis, quæ in conjunctione prædicati & subjecti per copulam consistit, sic omnis vera est.
- Quoad materiam substratam, i rem ipsam, quam significat, sic aliqua est vera, aliqua falsa.

Ob. Illa est vera secundum materiam, quæ habet omnes veras partes materiales, ille autem sunt subjectum, prædicatum, & copula, quas omnis propositio habet. Ergo omnis est vera quoad materiam.

- Ex quâ seu interna, quæ materia compositionis dicitur se ex quâ propositio componitur, sic subjectum, prædicatum,

Resp. Materia est duplex

tum, copula ejus materia est.

Circa quam, seu externa, quæ materia significationis nominari potest, nempe id quod propositio significat. Sic res significata per propositionem ejus materia est, & quoad hanc aliæ sunt veræ, aliæ falsæ.

Objectio. Omnis veritas & falsitas consistit in vocum complexione, sed aliquæ propositiones sunt voces simplices, ut lego, curro, &c. Ergò aliquæ sunt propositiones, nec veræ nec falsæ. Major est *Arist.* proœmio lib. de Interpretatione.

Resp. Complexio duplex est.

Secundum vocem, & ea est solùm in propositionibus explicitis.

Secundum sensum vel significationem, & ea est in omnibus, hunc vero *Arist.* intelligit. In omni enim propositione complexio vel expressa vel occulta est.

Objectio. Eadem propositio, vera esse potest & falsa. Ergò membra non satis distinguuntur. Antecedens patet, quia hæc propositio *Petrus* sedet, quæ vera est eo sedente, si surgat falsa est.

1. Vox (i.) materia compositionis & quoad hanc non mutatur.

2. Sig-

2. Significatio, & quoad hanc non mutatur, qua semper idem significat.

Resp. In propositione tria ista spectantur.

3. Modus significandi, quantum ad conformitatem ejus vel discordiam cum re significatâ, & quantum ad hanc mutatur, quia non secundum eandem conformitatem significat quam prius. Quocirca licèt eadé propositio secundum substantiam sit vera & falsa, non tamen eadem est secundum qualitatem & modum significandi.

SECTIO. XI.

De Divisione propositionis secundum qualitatem vocis.

Propositio.

Affirmativa est, in qua copula principalis affirmatur, i. cùm copulæ principali nullũ negationis signum præfigitur, ut homo est rationalis.

Negativa est, in quâ copula principalis negatur, i. quando verbo principali præfigitur negationis signum, ut homo non est equus.

Ad quarum definitionum intelligentiam duo notanda sunt. i. Quòd in discernenda propositionis affirmatione & negatione, non quævis propositionis pars, sed solùm copula respicienda est, non verò prædicati vel subjecti: ubi enim verbum non negatur, licèt & subjectum & prædicatum negentur, propositio affirmativa erit, ut non homo est non equus.

Secundò notandum, quòd non ex cujuscunq; copulæ affirmatione vel negatiòne in propositione æstimatur propositionis affirmatio vel negatio, sed solùm ex affirmatione vel negatione copulæ principalis. Ut hæc propositio qui non studet est indoctus, est affirmativa quia principale verbum affirmatur, licèt negetur alterũ. Hæc autẽ, quicunq; vivit non est mortuus, est negativa, quia principale verbum negatur.

Duplex enim copula est,

Principalis, cujus vi subjectum & prædicatum in propositione copulantur.

Minus principalis, quæ non connectit prædicatum subjecto, sed partes subjecti adse invicèm, aut partes prædicati ad se invicèm. Ut in hac propositione, *Socrates* qui est Philosophus, est fælix; prius illud verbum non est copula propositionis, sed copula subjecti, ejus partes invicèm connectens, hoc enim totum, *Socrates*

crates qui est Philosophus, habet locum subjecti in eâ propositione: Verbum autem posterius est verbum principale, & propositionis copula, quia ipsum prædicatum nectit subjecto, &c.

Nota quòd apud dialecticos negatio est triplex:

Privans, ut homo est indoctus.

Infinitans, ut homo est non doctus.

Negans, ut homo non est doctus. Atque hæc sola est, quæ propositionem negativâ facit. Ita quòd negatio præposita aliis partibus propositionis, quàm copulæ, non est negatio totius propositionis, sed ejus solùm termini, cui conjungitur.

Ob. Arist. In lib. de Interpretatione, cap. de oratione, facit affirmationem & negationé, speciem propositionis, ergò nõ sunt ejus qualitates.

Sol. Affirmatio & negatio bifariam capiuntur:

Formaliter, pro compositione affirmativâ, vel negativâ prædicati cum subjecto, sic qualitates sunt.

Materialiter, pro propositione affirmativâ, vel propositione negativâ, sic species propositionis sunt.

Ob. Hæc propositio negativa est, nullus homo est Asinus, tamen ibi signum non præponitur verbo sed subjecto. Ergò negativa propositio malè definitur.

Sol. Præponitur. Quoad vocem, subjecto, Quoad vim & sensum etiam verbo. Quatenus enim (nullus) includit signum universalitatis, in subjectum, sed quatenus signum negationis in verbum vim exercet.

Notandum enim, quòd signa negativæ qualitatis sunt duplicia. Alia Purè negativa, ut non, nec &c.

Mixta, quæ cum negatione i. qualitate, etiã universalitatem, id est, quantitatẽ propositionis designant: Ut nullus, nihil, &c. Quocirca cum aliquod signum posterioris generis proponitur propositioni, licèt quantum ad quantitatem vim exerceat in subjectã, tamen quantum ad qualitatem vim exercet in copulam. Generalis enim ea regula est, quantitatem propositionis à subjecto, qualitatem à copulâ sumendam esse

Object. Hæc propositio *Socrates* est, vel non est, nec est affirmata nec negata, cùm unum membrum affirmetur, alterum negetur. Ergò pro-

propositio insufficienter dividitur secundum qualitatem.

Sol. Propositiones affirmativæ & negativæ sunt, vel
- Puræ
  - Affirmantes, ut *Socrates* est.
  - aut Negantes, ut *Socrates* non est.
- Mixtæ, quæ utrámq; qualitatem participant, partimque affirmativæ, partimque negativæ sunt, ut *Socrates* est, vel non est, cum alterum principale verbum affirmetur, alterum negetur.

Objectt. Si negatio debet præcedere verbum in negativâ propositione, aut ergò mediatè, aut immediatè: Non mediatè, quia tum hæc est negativa, non homo est animal: Nec immediatè, quia tum hæc non est negativa, nullus homo est animal, quia præcedit negatio immediatè non verbum, sed subjectum.

Sol. Debet negatio præcedere verbum immediatè, aut quoad vocem, ut in hac, homo non est bos, aut saltem quoad sensum & vim, ut in hac, nullus homo est bos: Nam quamvis signum (nullus) immediatè præcedat subjectum tamen exercet vim & in subjectum, ut est signum universale, & in verbum, ut est signum negativum.

Objectt. Hæc propositio, non homo non est animal, est affirmativa, in eâ tamen negatio præponitur verbo principali, Ergò. Antece-

dens

dens paret, quia duæ negationes faciunt affirmationem.

Resp. Ista propositio { In voce negativa est, quia copula negatur. In sensu affirmativa, quia eam duplex negatio facit huic affirmanti æquivalere, homo est animal.

Duo hic notanda de negationibus. Primò, Quòd duæ negationes tum solùm propositionem in sensu affirmantem faciunt, ubi altera negationum verbo immediatè præfigitur, aliter non faciunt affirmativam. Ut hæc propositio, non homo est non animal, affirmans formaliter est & quòad vocem & quoad sensum, licèt sint duæ negationes, quia neutra earum verbo immediatè præponitur. At hæc, non homo non est animal, affirmans est solùm quoad sensum & æquivalentiam, quia idem significat, quod homo est animal.

Secundò, Notanda hæc generalis regula, quòd pares negationes semper faciunt affirmantem propositionem, impares negantem, modò una earum semper verbo immediatè præponatur, ut homo non est non animal, in sensu affirmativa est, ob pares negationes; hæc autem, non homo non est non animal, negativa, ob impares.

SECTIO

SECTIO. XII.

De triplici Interrogatione propositionis.

SEcundum triplicem propositionis divisionem triplex fieri potest quæstio de propositione. Nempè, quæ est aliqua propositio? quanta est? qualis est? Prima interrogatio quærit substantiam, ideoque ex divisione propositionis secundum substantiam est respondendū. Nempè esse categoricam, vel hypotheticam, Secunda quærit quantitatem, ideoque ad eam ex divisione quoad quantitatem respondendū est, Nempè esse vel universalem, vel particularem, vel indefinitam, vel singularem. Tertia quærit de qualitate, itaque ad eam similiter ex qualitatis divisione respondendum est. Esse veram, vel falsam vel affirmativam, vel negativā. Ut in hac propositione. Omnis homo vivit, si quæras quæ est? responde categoricam. Si quæratur quanta est? responde universalem. Si qualis? responde affirmativam. Unde versus,

Quæ? Ca: vel Hyp. Qualis? Ne: vel af. un.
Quanta? Par. In. Sin.

Nota, quòd cùm propositioni attribuimus substantiam, quantitatem, qualitatem: non veram & proprie dictam intelligimus, qualis in prædicamentis reponitur, sed analogicam & impropriè acceptam, quomodo sumuntur pro iis, quæ habent similitudinem substantiæ, quantitatis, qualitatis.

Sectio

SECTIO. XIII.

De Accidentibus Categoricæ propositionis, & primò de oppositione, ejusque legibus.

Propositionis accidentia sunt tria.
- Oppositio.
- Æquipollentia.
- Conversio.

Apud dialecticos est oppositio duplex
- Incomplexa, quæ est repugnantia duorum non permittentium se simul in eodem subjecto, sicut calor frigori, visus cæcitati opponitur, de hac agitur in post-prædicamentis.
- Complexa, quæ est repugnantia propositionum, de qua hoc in loco.

Oppositio est repugnantia duarum Categoricarum propositionum, vel secundum quantitatem, vel qualitatem, vel utramque, eodem manente subjecto & prædicato.

Ad quam definitionum intelligendam, notandum ad oppositionem, has conditio-
1. Quoad terminos, ut nulla vox mutetur.
2. Quoad terminorum ordinem, ut subjectum non mutetur in prædicatum, &c.
3. Quoad significationem, ut unà cum eadem voce, eadem

nes exigi debere: ut idem sit subjectum, & prædicatum & copula. Tum.

dem significatio retineatur.

4. Quoad significandi modum, ut nulla sit in ullâ circumstantiâ loci, aut temporis &c. mutatio sed iisdem prorsùs modis omnes termini capiantur.

Est autem quadruplex propositionum oppositio { Contraria, Subcontraria. } { Contradictoria, Sub-alterna.

Propositiones contrariæ, sunt duæ propositiones universales, sibi invicèm repugnantes secundum qualitatem. i. sunt universalis affirmativa & universalis negativa, ejusdem subjecti, & prædicati: ut hæc, omnis homo currit: nullus homo currit.

Propositiones sub-contrariæ, sunt duæ propositiones particulares sibi invicèm repugnantes secundum qualitatem, i. quarum altera est affirmativa, altera negativa: ut hæc, Aliquis homo legit, Aliquis homo non legit.

Propositiones contradictoriæ, sunt duæ propositiones sibi invicem repugnantes, & secundum quantitatem, & secundum qualitatem. i. sunt propositiones, quarum altera est universalis, altera particularis; altera etiam affirmativa, altera negativa: ut hæc, omnis homo est vivens, aliquis homo non est vivens.

Propositiones subalternæ, sunt duæ propositiones sibi invicèm repugnantes solùm secundum quantitatem, i. quarum una est universalis

versalis, altera particularis, sed ambæ ejusdem qualitatis: ut hæ, omnis homo vivit, aliquis homo vivit.

Ex dictis apparet propositiones esse trifariàm oppositas, nempe vel.

- Secundum qualitatem solùm, ut Contrariæ, & Subcontrariæ.
- Secundum quantitatem solùm, ut subalternæ.
- Secundum utramque, tum quantitatem, tum qualitatem ut Contradictoriæ.

SECTIO. XIIII.

De oppositarum legibus.

Contrariarum propositionum tres sunt leges.

- Prima. In materiâ necessaria, & impossibili, non possunt ambæ esse simul falsæ: ut, omnis homo est animal, nullus homo est animal, altera vera est.
- Secunda. In materiâ contingenti, possunt ambæ simul esse falsæ: ut, omnis homo est doctus, nullus homo est doctus, utraque falsa est.
- Tertia impossibile est utrasque contrarias in quavis materiâ esse simul veras: ut patet per omnem materiæ modum exempla facienti.

Sub-

Prima. In materiâ neceſſariâ, & impoſſibili, ambæ non poſſunt eſſe ſimul veræ vel ſimul falſæ: ut quidam homo vivit, quidam homo non vivit: quidam homo eſt equus, quidam homo non eſt equus.

Sub-contrariarum etiam propoſitionum tres ſunt leges, ſcilicet

Secunda. In materiâ contingenti, ambæ poſſunt eſſe veræ: ut in his, quidam homo ambulat, quidam homo non ambulat, ambæ veræ ſunt.

Tertia. Impoſſibile eſt in quavis materiâ utraſque eſſe ſimul falſas, ſed altera ſemper vera erit, ut patet per omnia exempla diſcurrenti.

Contradicentium autem unica eſt & univerſalis lex. Impoſſibile eſt in quavis materiâ utraſque eſſe vel veras, vel utraſque falſas. Sed unam ſemper earum veram eſſe, alteram falſam neceſſe eſt. Ut omnis homo ambulat, aliquis homo non ambulat.

Prima. Si ſubalternans vel univerſalis ſit vera, tum etiam ſubalternata ſeu particularis erit vera. Sed non è converſo. Ut ſi hæc ſit vera, omnis homo ſpirat; tum &

hæc

Sub-alternarum item duæ sunt leges.

hæc vera est, aliquis homo spirat.

Secunda. Si sub-alternans seu particularis sit falsa, tum sub-alternans, seu universalis falsa erit. Ut si hæc sit falsa, quidam homo est expers rationis tum hæc falsa est, omnis homo est expers rationis. Sed non è converso.

SECTIO. XV.

In quâ dubitationes resolvuntur.

Ob. ARIST. dividens propositionem, *Lib.* 1. *De Interpr. ca. de Enunciatione*, sub alternarum propositionum non meminit. Ergò propositiones sub alternæ non sunt oppositæ.

Resp. Oppositio propositionis est duplex { Secundum qualitatem, & sic non opponuntur, hanc autem solum *Arist.* dividit. Secundum quantitatem, & sic opponuntur.

Objct. Nullum genus prædicatur de speciebus suis secundum magis & minus, ut docet *Porphir.* in Communit. generis & proprii: sed oppositio prædicatur secundum magis & minus de istis quatuor, quia contradictoriæ sunt magis oppositæ reliquis, quoniam dissidens

tum

tum quantitate tum qualitate. Ergò ea non sunt oppositionis species.

Resp. Genus est duplex

- Univocum, de quo loquitur *Porphir.* tale genus oppositio non est.
- Analogum, quod gerit proportionem aliquam veri generis, tale est oppositio; hoc verò prædicari potest secundum magis & minus.

Ob. Si oppositio sit in propositione, aut ergò in totâ propositione, aut in aliquâ parte, non in aliquâ parte, quia est idem subjectum prædicatum, & copula in utrisque: Nec in totâ, nam tum esset in omnibus partibus, at probatum est in nullis partibus oppositionem esse Ergò,

Resp. Propositio consideratur bifariàm.

- Absolutè, secundum essentiam, sic non est in eis oppositio, cùm easdem omnes partes habeant.
- Contractè, quatenus affecta est quantitate & qualitate, & sic in eam cadit oppositio. Unde non convenit propositioni in quantum propositio, sed in quantum tanta vel talis propositio, sc. universalis & particularis, affirmativa & negativa. Dico igitur oppositionem esse in totâ pro-

propositione, & sic in omnibus partibus, non tamen separatim sed simul acceptis. Licèt autem omnes partes eædem sint, quoad terminos, non tamen quoad enunciandi modũ quia in alterâ enuncientur affirmatè, in alterâ negatè, vel in alterâ universaliter, in alterâ particulariter.

Ob. Illæ propositiones non sunt oppositæ, quarum una continetur in alterâ. Sed in propositionibus subalternis particularis continetur sub universali. Ergò,

Resp. Oppositio propositionum duplex est

Secundùm rem, ut illæ quæ repugnant in veritate vel falsitate, & sic subalternæ non opponuntur.

Secundum modum enunciandi, ut illæ quæ diversum habent modum sive qualitatis, cum altera affirmata sit, altera negata, sive qnantitatis ut cum altera sit universalis, altera particularis, & sic subalternæ repugnant.

Ob. Istæ propositiones, *Socrates* vivit, *Socrates* non vivit, sunt contradictoriæ, quia nullo alio modo opponuntur, sed non repugnant in quantitate & qualitate. Ergò contradictoriæ male definiuntur.

Rer-

Solut. Contradictoriæ propositiones sunt duplices, nimirùm vel

Perfectè quæ & quantitate discrepant & qualitate, ut illæ quarum una est universalis, altera particularis, una affirmans altera negans.

Imperfectè, quæ in qualitate solâ dissentiunt, ut duæ singulares, quarũ altera affirmativa, altera negativa est: ut *Socrates* est, *Socrates* non est. Perfecta autem contradictoria supra definebantur, non imperfecta.

Objectt. Indefinitæ propositiones sibi invicèm opponuntur, ut homo est niger, homo non est niger, At nec contrariè quia sic solùm universales, nec subcontrariè, quia sic solùm particulares, nec aliquo alio modo, ut ex earum definitionibus patet. Ergò divisio oppositionis insufficiens est.

Solut. Oppositio propositionum contraria vel subcontraria est duplex. Altera

Formalis. Et sic, ut dictum est solùm duæ universales quarum altera affirmat, altera negat, contrariæ sunt, & duæ, particulares, altera affirmans altera negans, subcontrariæ.

Secundum æquivalentiam. Et sic indefinitæ propositiones opponuntur contrariè aut subcontrariè. Nam semper inde-

Indefinitæ propositiones oppositæ, in materiâ necessariâ contrariæ sunt sub-contrariæ verò in materiâ contingente.

Objectt. In omni oppositione subjectum eodem modo accipi debet, nam aliter esset æquivocatio in propositione, sed in contradictoriis eodem modo non accipitur, quia in alterâ universaliter sumitur, in alterâ particulariter. Ergò inter contradictorias non est oppositio.

Solut. In contradictoriis eodem modo capitur subjectum, quantum ad significationem & proprium sensum, quia eandem rem significat in utraque propositione: sed non quantum ad extensionem sive quantitatem significationis, quia in alterâ universaliter, in alterâ particulariter rem eandem significat: æquivocatio autem est non ubi quantitas, sed ubi significatio vocis immutatur.

Objectt. Illæ propositiones opponuntur contrariè, omnis homo est albus, omnis homo est niger, At ambæ sunt affirmativæ. Ergò contrariæ malè definiuntur.

Secundum formam, quando iisdem existentibus propositionis partibus, contrarius est enunciandi modus, ut altera sit affirmata, altera negata, sic non sunt contrariæ.

Se-

Sol. Contrariæ propositiones aliquæ dicuntur, vel

Secundum materiã, quando ipsarum propositionum partes sibi invicèm sunt contrariæ: sic verò ex propositiones contrariæ sunt, cùm prædicata habeant contraria. Nota enim quòd contrarietas materiæ, à contrarietate terminorum: contrarietas formæ à contrarietate signorum accipitur.

2. Sunt contrariæ, ex parte, respectu habito ad prædicatum, non simpliciter respectu totius propositionis.

Object. Istæ propositiones, omne animal est homo, nullum animal est homo, sunt contrariæ in materiã necessariã vel impossibili: at Amb æ sunt falsæ. Ergò prima lex contrariarum falsa est. Major probatur, quia si essent propositiones contingentes, tum per secundam legem ambæ possent esse simul falsæ, & per definitionem contingentis suprà assignatam, omne animal posset esse homo, & sic brutũ homo esse posset.

Solut. Ista regula ut reliquæ omnes, intelligenda est de materiã necessariã & impossibili, ubi prædicatio directa est: At verò in istis prædicatio est indirecta.

Præ-

Prædicatio est
- Directa, quando communius de eo quod est, minùs commune dicitur: ut, homo est animal.
- Indirecta, quando id quod minùs commune est de eo affirmatur, quod est magis commune: ut, animal est homo.

Nota igitur quòd in omnibus istis regulis directa prædicatio intelligitur.

Objec. Illæ propositiones, nullus homo est species, aliquis homo est species, sunt contradictoriæ, ut ambæ sunt falsæ. Ergò lex contradicentium fallax est. Probo minorem: hæc enim, nullus homo est species, est falsa, quia homo in universali species est, ut ex definitione speciei patet. Illa etiam falsa est, aliquis homo est species, nam aliquis homo est individuum, scil. vagum, individuum autem species esse non potest.

Solut. Ista regula intelligenda est in prædicatione reali, non intentionali.

Prædicatio enim.
- Realis, ubi res de re prædicatur: ut, homo est animal, homo est doctus.
- Intentionalis, ubi vox artis prædicatur: ut, homo est species, animal est genus, in priori igitur prædicatione lex contradicentium locum obtinet.

2. Vel

2. Vel dicendum quòd in eà propositione signum (aliquis) potest esse determinatio

Rei, ad hunc sensum, aliquis homo, id est, homo particularis est species, sic quidem falsa est.

Modi, ad hunc sensum, aliquis homo, i. homo aliquo modo sumptus est species, sic vera est: quia homo aliquo modo sumptus, sc. in universali, est species.

Ob. Ad positionem universalis, non sequitur positio particularis, ut non sequitur, posito homine, poni, *Socratem*, quia homo manet corrupto *Socrate*. At propositio sub-alternans est universalis, sub-alternata est pareicularis. Ergò malè statuitur ea lex sub-alternarum, Si sub-alterna sit vera, sub-alternata est vera.

Solut. Vniversale est duplex,

Incomplexum, quo pacto significat rem aptam de multis prædicari, ut animal, saxum, &c. Ad positionem autem talis universalis non sequitur positio particularis.

Complexum, quo modo nil aliud est quàm universalis propositio. Ad ejus autem positionem, particularem poni necesse est.

SECTIO. XVI.

De Æquipollentiâ propositionum.

ÆQuipollentia est duarum propositionum categoricarum æquivalentia in quantitate & qualitate, in veritate & falsitate per adventum negationis.

Ad cujus explicationem primò notandum, quòd æquipollentia bifariam accipitur, nempe aut

- Generaliter, & sic nomina æquipollentiæ & æquivalentiæ idem significant.
- Specialiter, & distinctè & sic æquivalentia pro eadem significatione (nam idem est æquivalentia quod eadem significatio) terminorum aut propositionum, æquipollentia autem pro æquivalentiâ propositionum accipitur. Quocirca hoc pacto æquivalentia, est genus æquipollentiæ.

Secundò notandum, quòd duplex est propositionum æquivalentia,

- Materialis, ratione terminorum, quando sc constant ex terminis ejusdem significationis; ut, *Cicero* est homo, *Tullius* est animal rationale.
- Formalis, & artificiosa: quando s. propositiones (aliter repugnantes) ad eundem sensum

sensum ratione negationis reducuntur. Hæc verò sola hoc in loco intelligitur.

Notandum igitur, ut ex definitione colligitur, quòd duæ conditiones ad propositionum æquipollentiam requiruntur.

1. Vt in sensu penitùs conveniant, eandémque planè significationem habeant, easdémque omnes conditiones veritatis, falsitatis, quantitatis, qualitatis.

2. Vt ista æquivalentia fiat ratione adjunctæ negationis. Nam si à naturali convenientiâ vel univocatione ipsorum terminorum proveniat, propriè æquipollentia dici non potest. Quocirca ea sola est hujus loci, quæ ambas conditiones habet.

SECTIO. XVIII.

De Æquipollentiæ Regulis.

TRes sunt æquipollentiæ in propositionibus regulæ. Prima: Si alicui signo universali aut particulari præponatur negatio, æquipollet suo contradictorio. Id est, Si sint duæ propositiones sibi invicem contradictoriæ, præpositâ alteri earum negatione, fit alteri æquipollens. Ex. gr. Hæ propositiones contradictoriæ sunt. Omnis homo est albus,

quidam homo non eſt albus. Si igitur alteri earum negationem præpoſueris ut, non omnis homo eſt albus, fit alteri æquipollens, quidam homo non eſt albus, i. ejuſdem prorſùs ſenſus & ſignificationis.

Secunda regula. Si alicui ſigno univerſali, poſt-ponatur negatio, æquipollet ſuo contrario. Id eſt, Si duæ propoſitiones univerſales ſint, quarum altera negat, altera affirmat. i. quę ſunt contrariæ, ſi ſigno alterius earum poſtpoſueris negationem, fiunt æquipollentes. Vt, v.gr. Omnis homo ambulat, nullus homo ambulat, contrariæ ſunt. Si igitur ſigno alterius earum poſt-poſueris negationem, ut, omnis homo non ambulat, fit æquipollens huic, nullus homo ambulat.

Tertia regula. Si alicui ſigno univerſali, aut particulari, & proponatur & poſt-ponatur negatio, æquipollet ſuo ſub-alterno. Id eſt, Si duæ propoſitiones ſub-alternæ proponantur, ut, omnis homo eſt animal, quidam homo eſt animal; ſi præponatur & poſt-ponatur alteri earum negatio, ut, non omnis homo non eſt animal, fit alteri æquipollens, quidam homo eſt animal.

Vnde breviter colligitur, quòd negatio ſigno atque ſubjecto propoſitionis

1. Præpoſita,
2. Poſtpoſita,
3. Præpoſita & poſtpoſita,

} In {

1. Contradictoriis,
2. Contrariis,
3. Subalternis,

} Æquipollentiam facit.

Exem-

Exempli gratia.

Non omnis, quidam non: Omnis non, quasi nullus.
Non nullus, quidam: Sed nullus non, valet omnis.
Non aliquis, nullus: Non quidã non, valet omnis.
Non alter, neuter: Neuter non præstat uterque.

Notandum, quòd regulæ æquipollentiarum traduntur solùm de contradictoriis, contrariis, & sub-alternis: de sub-contrariis autem nulla est æquipollentiæ regula.

1. *Præ. Contradic.* 2. *Post, Contrar.* 3. *Præ, postque, Sub-alterna*

1. Id est. Si uni ex contradicentibus præponas negationem, ex contradicentibus facis æquipollentes. 2. Si signo unius ex contrariis post-ponas negationem, facis æquipollentes ex contrariis. 3. Si signo unius ex sub-alternis, & præponas & post-ponas negationem, facis æquipollentes ex sub-alternis.

SECTIO. XVIII.

Dubitationes resolvuntur.

Object. NVlla negatio dat propositiõ quantitatem, ergò negatio præposita signo particulari ei non dat universalem quantitatem. Et proinde prima regula falsa est. Antecedens patet, quia negatio est qualitas propositionis, qualitas autem quantitatem dare non potest.

Sol. Negatio duplicem habet in propositione effectũ, alterum

Immediatum, quod est negare id, quod post se sequitur.

Mediatum, quod est ponere oppositum illius, quod ipsa negat. Itaque negatio per se solùm negat, per accidens tamen et ex consequenti variat & mutat quantitatem signi cui adjungitur. Idcóque quando negat quantitatem universalem, ex consequenti ponit, particularem, & negans particularem, ex consequenti ponit universalem, & denique negans negationem, consequenter ponit affirmationem.

Ob. Contradictoriæ semper repugnant in quantitate & qualitate, ut ex earum definitionibus patet, ergò nunquam sunt æquipollentes. Argumentum clarum, quia æquipollentes in quantitate & qualitate conveniunt.

Resp. Verum est. Contradictoriæ quamdiu manent contradictoriæ, nunquam æquipollent. At negatione præpositâ: desinunt esse contradictoriæ, & æquipollentes efficiuntur.

Ob. Negatio sive præposita, sive postposita signo est ejusdem semper naturæ & virtutis, at negatio præposita signo non facit æquipollere contrarias, sed contradictorias. Ergò nec

post-

postposita contrarias æquipollere facit.

Sol. Dicendum quòd negatio absolutè & in se considerata, eadem est ubicunque posita sit in propositione, sed non est eadem respectu effectus quem in propositione exercet. Natura enim negationis est id tantùm negare, quod post ipsam sequitur in propositione. Ideò præposita quantitati in contradicentibus ipsam tollit: quam, si post-ponatur ut in contrariis, nequaquam tollit.

Objec. Duæ sub-alternæ propositiones minùs repugnant quàm duæ contradictoriæ. Ergò faciliùs ad æquipollentiam revocantur. Sed ad contradictoriarum æquipollentiam sufficit una negatio. Ergò ad æquipollentiam subalternarum duæ negationes necessariæ non sunt.

Sol. Duæ negationes si voces respicias, plus aliquid sunt quàm una negatio: At quoad actum negandi minùs sunt, quia una alterius vim impedit. Id circò qualitatem propositionis non immutant, (quod faciunt in æquipollentiâ contradicentiam) sed quantitatem solùm. Nam prior negatio facit ut mutetur quantitas: posterior impedit ne mutetur qualitas. Quocircà secunda adjicitur, non ut plus mutetur propositio, sed ne plus mutetur.

Ob. Si regula æquipollentiæ in sub-alternis vera esset, tum duæ negationes affirmationem facerent, ut hæc, non aliquis homo non est doctus, æquipolleret huic, omnis homo est doctus,

ſed duę negationes affirmationem non faciunt, quia affirmatio & negatio ſunt oppoſita, at unum oppoſitorum non eſt cauſa alterius.

Solut. Negatio non poteſt eſſe cauſa affirmationis primò & per ſe, ſed per accidens & ex conſequenti poteſt: quatenus alteram negationem negat, negatâ enim negatione, neceſſe eſt affirmationem poni.

Ob. Quod deſtruitur aut tollitur, à contrario ſuo tollitur, ut axioma Philoſophorum habet. At una negatio non eſt alteri contraria. Ergo una alteram non tollit.

Sol. Negationes illæ bifariàm conſiderantur, nempe vel

Quatenùs negant ea quibus præponuntur, ſic contraraia non ſunt.

Quatenùs una negat, altera negatur, i. una quaſi agit, altera patitur, & ſic contraria dici poſſunt. Ex. g In hac propoſitione, non aliquis homo non vivit. Si poſterior negatio referatur ad id quod ſequitur, ſcil. copulam propoſitionis, activè ſe habet & negat, ſin verò ad negationem præcedentis, paſſivè ſe habet & negatur.

Nota ad intelligendum duas poſteriores regulas æquipollentiæ. Quòd per negationem ſigno poſt-poſitam, non intelligitur immediata poſt-poſitio, ut ſc. proximè ſit poſt-poſita ſigno

&

& præpoſita ſubjecto: Sed mediatè, ut negatio ſigno & ſubjecto poſt-ponatur, & immediatè antecedat copulam propoſitionis. Nam aliter non totam propoſitionem ſed ſolum modò propoſitionis ſubjectum immutaret.

SECTIO. XIX.

De converſione Propoſitionum.

Apud Dialecticos triplex converſio eſt

1. In rebus abſolutis, inter terminos, qui de ſe mutuò univerſaliter affirmantur, ut inter hominem & riſibile: Nam omnis homo riſibilis eſt, omne riſibile homo eſt.

2. In relativis, inter terminos, qui ſe mutuò reſpiciunt, ut inter patrem & filiũ: Nam omnis pater eſt filii pater, & omnis filius eſt patris filius.

3. In propoſitionibus, quo pacto hic tractatur.

Sunt inter dialecticos, qui hos tres converſionis modos accuratè nominibus diſtinguunt, & eam, quæ eſt inter terminos abſolutos, vocant convertibilitatem, quæ inter relativa, convertentiam, quæ autem inter propoſitiones propriè converſionem.

Converſio definitur, Commutatio aptæ termino-

rum propositionis : Ad quam intelligendam nota quod dicitur.

Commutatio terminorum.] Vbi non ipsarum vocum, sed ordinis commutatio intelligitur, ut subjectum in locum prædicati, & prædicatum in locum subjecti transeat, ut ex. gr. Homo est animal, animal est homo.

Apta.] i. Cum tali habitudine & cohærentia ad se invicèm, ut in rectâ consequentiâ una propositio ex alterâ inferatur. Vt in his, nullus homo est equus, ergò, nullus equus est homo. Et in his, omnis homo est animal, Ergò aliquod animal est homo.

Nota autem, quòd ex his propositionibus, altera dicitur conversa, ea scil. quę est antecedens in argumentatione : Altera verò convertens, ea nempe quæ est consequens.

Advertendum itaque, quòd tres conditiones requiruntur ad propositionum conversionem.

1. Vt sint eædem voces in utraque propositione, subjecti, prædicati, copulæ.

2. Vt sit Commutatio subjecti, in locum prædicati, & contrà.

3. Vt mutuò propositiones sic dispositæ se inferant & arguant in disputatione, i. ut si una sit vera, altera eadem necessitate vera sit, vel secundum se totam, vel saltem aliquam partem. Quâ de causâ hæ non convertuntur, omnis homo

homo est animal, & omne animal est homo, quia prior vera est, altera falsa.

SECTIO. XX.

De tribus Conversionis Modis.

Est autem triplex conversio propositorum. 1. Simplex, vel universalis. 2. Per accidens, vel particularis. 3. Per contrapositionem.

CONversio simplex est 1 mutatio mera subjecti in locum prædicati, & è contrà: 2. manente eadē propositionis quantitate et qualitate Cujus definitionis duæ partes notandæ sunt.

Prior. *Pura mutatio subjecti in locum prædicati & è contra.*] id est, Mutatio tantùm ordinis terminorum. Vt distinguatur à conversione per contrapositionem, in quâ non solùm ordo terminorum mutatur, sed etiam extensio, cum termini infiniti mutentur in terminos infinitos.

Posterior. *Manente eadem qualitate et quantitate.*] Quæ adjicitur, ut discernatur à conversione per Accidens, In eâ enim quantitas propositionis mutatur, ut infrà apparebit.

Vniversali negativæ, ut nullus homo est lapis. Ergò nullus

nullus lapis est homo. Non autem universali affirmativæ, quia non sequitur, omnis homo est corpus. Ergò, omne corpus est homo.

Et particulari affirmativæ, ut quidam homo est animal. Ergò, quoddam animal est homo. Non autem particulari negativæ, quia non sequitur aliquod animal non est homo Ergò, aliquis homo non est animal.

Notandum verò, quòd hic conversionis modus convenit tantùm propositioni

2. *Conversio per accidens, est* 1. *mera transpositio subjecti in locum prædicati & è contra.* 2. *Eadem manente qualitate, sed mutatâ quantitate.* Cujus etiam duæ partes.

Prior. *Mera transpositio subjecti, &c.* i. Mutatio solùm ordinis, ut distinguatur à conversione per contrapositionem.

Posterior. *Eadē manente qualitate, sed mutatâ quantitate,* i. universali propositione factâ particulari, ut distinguatur à conversione simplici.

Vniversalis affirmativa, in particularem affirmativam, ut omnis homo est animal: Ergò aliquid animal est homo. Et universalis negativa in particularem negativam. Vt nullus homo est equus: Ergò, aliquis equus non est homo.

Notandum verò, quod hoc conversionis modo convertitur solùm.

3. *Conversio*

3. *Conversio per contrapositionem, Est* 1. *mutatio subjecti in locum prædicati & è converso.* 2. *Manente eadem quantitate & qualitate, sed* 3. *Terminis finitis mutatis in infinitos. Vt omnis homo est animal, & omne non animal est non homo.* Tres ejus definitionis partes.

Prima: *Mutatio subjecti, &c.*] In quâ cum aliis conversionis modis convenit.

Secunda: *Manente eadem quantitate, &c.*] Vt discernatur à conversione per accidens, in quâ quantitas universalis in particularem mutatur.

Tertia: *Mutatis terminis finitis in infinitos.*] Vt distinguatur ab utrisq; reliquis conversionis speciebus, in quibus nulla fit terminorum mutatio, sed solùm ordinis vel quantitatis.

Notandum autem, quòd iste conversionis modus convenit tum propositioni,

1. Vniversali affirmativæ, ut convertatur in seipsam, ut, Omnis homo est vivens: Ergò, omne non vivens est non homo.

2. Particulari negativæ, ut convertatur in seipsam, ut, Quidam equus non est albus. Ergò, Quoddam non album non est non equus.

Prima dicitur simplex, quia in ea est simplex & unica mutatio, scil. ordinis prædicati & subjecti, cæteris omnib⁹ manentibus immutatis.

Secunda

De istorum autem modorum nominibus, nota quòd conversio

Secunda, per accidens: quia per eam propositio non convertitur secundum se totam, sed secundū aliquam sui partem, i. non secundum omnia, sed quędam subjecta tantùm.

Tertia, per contrapositionem, quia in eâ est contraria terminorum positio, cum ponantur ut finiti in unâ, & ut infiniti in alterâ propositione.

Quocircà propria nota conversionis simplicis, est mutatio ordinis subjecti & prædicati, sine omni aliâ mutatione. 2. Propria nota Conversionis per accidens est mutatio quantitatis. 3. Propria denique nota conversionis per contrapositionem, est mutatio terminorum finitorum in infinitos.

De prædictis conversionis modis nota hos Versus à Sophista.

Feci simpliciter, convertitur Eva per Accidens.
Asti O per Contra: Sic fit conversio tota.

Ad hos ritè intelligendos. Nota, quòd *A*, est proprius character & nota, quâ Sophista designat propositionem universalem affirmantem. *E*, universalem negantem. *I*, particularem affirmantem. *O*, particularem negantem. Sic igitur intellige. *Feci*, i. universalis negativa designata per *E*, & particularis affirmativa designata per *I*, convertuntur simpliciter,

citer. *Eva*, i. universalis negativa designata per *E*, & universalis affirmativa designata per *A*, convertuntur per Accidens. *Ast*, *O*, i. universalis affirmativa designata per *A*. & particularis negativa designata per *O*, convertuntur per contrapositionem.

Ne autem in propositionũ conversione aliqua difficultas lateat, observandæ sunt hetres conditiones.

1. Vt in conversione totum extremum accipiatur, ut hæc propositio, nullus homo est pejor asino, non debet converti, Ergò nullus asinus est pejor homine, quia totum prædicatum non transponitur, sed nihil pejus asino est homo.

2. Vt sit eadem suppositio & significatio cujusque termini in utraque, Vt hæc propositio, nullus homo est species: non potest converti, ergò, nulla species est homo, quia homo sumitur in priori distributivè in posteriori confusè.

3. Vt observetur amplificatio in copulâ, i. conveniens extensio ipsius verbi ad aliud tempus, ut servetur apta terminorum applicatio. Vt hæc propositio, aliquis vir fuit infans, converti non sic debet, aliquis infans fuit vir, sed aliquis, qui fuit infans, est vir.

SECTIO.

SECTIO. XXI.

Dubitationes resolvuntur.

Ob. HÆc propositio universalis affirmans [*omnis homo est risibilis*] convertitur in hanc (*omne risibile est homo*) simplici conversione *ut ex definitione patet*: Ergò, universalis propositio affirmans convertitur simpliciter.

Resp. 1. Propositiones duplices sunt, aliæ ex terminis

- Æqualibus, cùm subjectum & prædicatum æquè latè patent, ut in hac propositione, *homo est risibilis*.
- In æqualibus, cùm subjectum latiùs patet prædicato, vel è contrà, ut in his propositionibus, *Animal est homo*, *Homo est animal*: de his verò non de illis intelligitur, quòd simplex conversio negativæ, & non affirmativæ propositioni convenit.

Resp. 2. Vel dicendum, quòd duplex est conversio

- Materialis, ex mutuâ terminorum inter se coherentiâ, & hæc convenire potest universaliter affirmantibus.
- Formalis, & artificiosa, quę ex regulis conversionis pendet, & hæc solùm negantibus convenire potest.

Ob.

Object. Hæc est simplex conversio: *Socrates est homo, quidam homo est Socrates*, quia non est conversio per *accidens*, aut per *contrapositionem*; sed ibi est mutatio quantitatis singularis, in particularem, Ergò simplex conversio malè definitur.

Resp. Singularis, & particularis quantitas distinguuntur, quoad modum *enunciationis*, non quoad modum *conversionis*: nam idem modus conversionis convenit singularibus & indefinitis, qui convenit particularibus.

Ob. Non sequitur: *Quidam liber est in domo*, Ergò, *Quædam domus est in libra.* Igitur conversio simplex non convenit particularibus.

Resp. Non est legitima conversio, quia totum prædicatum non transfertur in locum subjecti, sed sic converti debet: *Quidam liber est in domo*: Ergò, *quidam in domo est liber.*

Object. Vbi est mutatio à finito in infinitum, est mutatio quantitatis, sed in conversione per *contrapositionem* est talis mutatio. Ergò est mutatio quantitatis.

Resp. Est mutatio quantitatis in terminis, non in propositione, quæ semper manet in sensu ejusdem quantitatis, cum idem signũ retineatur.

Object. Conversio est mutatio, ergò ubi est duplex mutatio non est simplex conversio. At in conversione simplici est duplex mutatio; nam tum subjectum, tum prædicatum mutatur. Diversarum autem rerum diversa est mutatio: ergò non benè definitur simplex conversio.

Resp.

Resp. Est mutatio duplex, si respiciantur partes propositionis, sed est unica mutatio, si tota propositio spectetur.

2. Vel dicendum quod sunt duæ mutationes in numero, sed unica in specie.

SECTIO. XXII.
De propositione hypotheticâ.

PRopositio hypothetica est, quæ constat ex pluribus Categoricis per conjunctionem unitis: ut, homo vivit, & lapis non vivit, cujus definitionis duæ sunt partes: Prior (quæ constat ex plurib. categoricis) spectat ad materiâ: nam categoricæ propositiones sunt materia hypotheticę.

Materia hypotheticæ duplex.
1. Proxima: ipsæ propositiones Categoricæ.
2. Remota: termini simplices, ex quibus Categoricæ conficiuntur.

Posterior (unitis per conjunctionem) spectat ad formam: nam forma hypotheticæ est ipsa unio categoricarum per conjunctionem.

Forma propositionis duplex, altera quæ dicitur forma
1. Partis, quæ in categoricâ est ipsa copula: in hypotheticâ ipsa conjunctio.
2. Totius, quæ in categoricâ est unio extremorum per copulam: in hypotheticâ est unio Categoricarum per conjunctionem.

Est

Eſt autem triplex propoſitio hypothetica:
1. Conditionalis.
2. Copulativa.
3. Diſ-junctiva.

1. Propoſitio conditionalis eſt hypothetica, in quâ duæ categoricæ conjunguntur per notam conditionis, aut argumentationis, aut cauſalitatis.

Vnde tres ſunt ſpecies conditionalis.
1. Cauſalis, in quâ uniuntur propoſitiones categoricæ conjunctione cauſali, ut, quia homo habet pulmonem ſpirat.
2. Rationalis, in quâ uniuntur conjunctione illativâ, aut argumentationis; ut, homo ſpirat, ergò pulmonem habet.
3. Conditionalis, propriè, in quâ uniuntur conjunctione conditionis: ut, ſi homo ſpirat, habet pulmonem.

Notandum, quòd in hiſce omnibus argumentatio includitur, unde propoſitio altera nominatur antecedens, ſ. prior, quæ ſ. habet rationem inferentis: altera verò conſequens, quæ nempe habet rationem illatæ: ut in hac cauſali, quia ſol lucet, dies eſt; prior, ſol lucet, eſt antecedens; poſterior, dies eſt, eſt conſequens.

2. Copulativa propoſitio eſt hypothetica, in quâ conjunguntur plures propoſitiones categoricæ,

tegoricæ, per conjunctionem copulationis: ut, Deus est verus, & omnis homo mendax.

Propositio copulativa est duplex, alia
- 1. Expressa, ubi nota copulationis exprimitur, ut in præcedenti instantiâ.
- 2. Implicita, in quâ invenitur aliquod adverbiũ conjunctioni implicitè annexum.

Sive
- 1. Temporis: ut quando ego curro, vos sedetis.
- 2. Loci: ut ubi ego studeo, vos luditis.
- 3. Adversationis: ut, *Paulus* est Apostolus, sicuti *Petrus*.
- 4. Relationis: ut, tantum valet arbor, quantum fructus.

Hæ & similes, in quibus est aut expressa, aut tacita copulativa, inter copulativas recensentur, quatenus vi et sensu copulativa nota in his semper includitur.

3. Disjunctiva propositio est, in quâ connectuntur plures categoricæ per conjunctionem disjunctivam: ut, *Socrates* fuit philosophus, aut *Plato* non fuit.

1. De veritate & falsitate harum propositionum notandum, quòd conditionalis ea vera, in quâ est bona consequentia, i. in quâ talis est cohærentia propositionum categoricarum, ut si antecedens sit vera, consequens etiam

etiam necessariò erit vera, ut si homo spiritum ducit, tum vivit.

Ea autem falsa est, in quâ non est certa consequentia, & in quâ antecedens vera esse potest, interim ut consequens sit falsa: ut (si homo vivit, lucet sol.)

Veritas igitur, conditionalis consistit non in veritate categoricarum ex quibus componitur, sed in ipsarum cohærentiâ.

2. Ad veritatem causalis & rationalis duæ conditiones requiruntur. Si, ut,
1. Vtraque pars sit vera.
2. Antecedens sit causa illationis consequentis: si autem altera harum desit, vel altera falsa sit, aut non debita cohærentia, falsa erit propositio.

3. *Copulativa* vera est, cujus omnes propositiones categoricæ sunt veræ, illa autem falsa, in quâ aliqua ejus pars & aliqua propositio falsa est.

Vnde ad veritatem omnium veritas requiritur, ad falsitatem unius falsitas sufficit: ut hęc vera, (homo est particeps rationis, & equus expers:) hæc autem falsa (homo est rationalis) & equus est risibilis.

4. *Disjunctiva* ea vera est, cujus aliqua propositio vera est, licet aliæ falsæ sint: falsa verò ea est, in quâ ambæ sint falsę. Quocirca ad veritatem, omnis veritas sufficit, ad falsitatem omnium falsitas exigitur: ut hæc vera, (ignis vel

est

est calidus vel frigidus) hæc falsa (vel homo est bos, vel equus est asinus.)

Duplicia sunt accidentia categoricæ propositionis

1. Immediata, quæ naturam Categoricæ proximè sequuntur, ut quantitas & qualitas, & hæ conveniunt hypotheticæ gratiâ Categoricæ.

2. Mediata, quæ secundariò & mediante quantitate & qualitate conveniunt, ut oppositio, æquipollentia conversio, & hæ hypotheticæ omnino non conveniunt.

Object. Hæc est conditionalis, si sol lucet, tum bos est animal, sed nec vera, quia consequentia mala est, nec falsa, quia ea non est falsa, cujus omnes partes sunt veræ, Ergò conditionalis malè definitur.

Resp. In eâ conditionali duo spectantur

1. Materia & categoricæ ex quibus conficitur, & quoad hanc est vera.

2. Forma, & consequentia unius ad alteram, & quoad hanc falsa est.

Ob. Illa propositio est copulativa *Socrates*, & *Plato* philosophantur, sed in eâ non sunt duæ propositiones categoricæ, ut per se patet, ergò non est hypothetica, Major manifesta est, quia est in eâ copulatio, ergò est copulativa.

1. Imper-

Resp. Copulatio est duplex.

1. Imperfecta, sc. terminorum, quando in uno subjecto unóve prædicato plures termini copulantur per conjunctionem, & talis non facit hypotheticam propositionem.

2. Perfecta, s. propositionum, quando plures propositiones copulantur, & talis hoc in loco intelligitur, est ergò ea copulativa, quantum ad subjectum, non verò secundum se totam.

Ob. Totum nihil aliud est, quàm omnes suæ partes, ergò ut tota copulativa falsa sit, necesse est, ut omnes ejus partes sint falsæ, et consequēter una pars non sufficit ad falsitatē copulativę.

Resp. Totum capitur

1. Distributivè pro omnibus partibus sigillatim acceptis, & si tota sit falsa, singulas partes oportet esse falsas.

2. Collectivè pro omnibus simul sumptis, & sic nisi omnes partes veræ sint, propositio integra falsa erit.

Ob. Conjungere & dis-jungere sunt contraria: at contraria eidem simul non conveniunt, ergò eadem conjunctio non potest simul conjungere & dis-jungere easdem propositiones; at conjunctio dis-junctiva conjungit eas propositiones: ergò non dis-jungit.

Resp. Conjungere & dis-jungere non sunt contraria,

contraria, nisi idem modus intelligatur, sed est hic diversus modus, nam nota dis-junctiva conjungit eas quantùm ad voces: dis-jungit verò quantùm ad significata.

Object. Hæc dis-junctiva est vera, *Iohannes* cras ægrotabit, vel cras non ægrotabit: sed neutra ejus propositio est vera, quia aut prima, aut secunda: sed ad neutram partem respondeti potest.

Resp. Est altera earum vera, non determinatè, sed indeterminatè, & sic dis-junctiva vera requirit aliquam partem veram, vel definitè, vel saltèm indefinitè.

Ob. Hæc est hypothetica: *Socrates* est Philosophus, qui alios docet philosophari: nam non est categorica, cùm constet ex duabus categoricis, in eâ tamen duæ categoricæ non uniuntur per conjunctionem: ergò hypothetica malè definitur.

Resp. Omnis hypothetica constat ex categoricis unitis per conjunctionem aut explicatam & apertam, aut implicitam & intellectam: sic in eâ propositione nota copulativa intelligitur in relativo (qui) *Socrates* est Philosophus, & alios philosophari docet.

SECTIO.

SECTIO. XXIII.

De propositione Modali.

Triplex est modus
- 1. Nominis, ut adjectivũ, ut in hac, homo doctus disputat.
- 2. Verbi, ut adverbium, ut homo præclarè disputat, sic ut adjectiva determinationes sunt nominum, sic & adverbium verborum.
- 3. Propositionis, qui modum compositionis subjecti cum prædicato determinat, ut verum, falsum, impossibile, & possibile, necessarium, contingens.

Sunt autem hi duplices, alii nempè determinant secundum
- 1. Qualitatem solùm propositionis, sic verum vel falsum modi sunt.
- 2. Quantitatem materiæ propositionis, quæ sc. indicat qualis ipsa materia est. & sic solùm quatuor, jam postremò nominati, propositiones modales constituunt.

Def. Est igitur modus vox quędam propositionis compositionẽ ratione materię determinans.
- 1. Vt determinet non aliquam propositionis partem,

Vnde duæ conditiones requiruntur ad rationem modi, nempè
- ſed totius propoſitionis compoſitionem: ut à nominis verbíque modis diſtinguatur.
- 2. Vt determinet eam ratione materiæ; i. oſtendat cujus materiæ propoſitio eſt, ut diſtinguatur à verâ & falſâ, quæ ſolùm qualis ſit compoſitio deſignant, ſine reſpectu ad materiam.

Def. Modalis propoſitio eſt, quæ aliquo ex his quatuor modis eſt determinata. Neceſſarium, Contingens: Impoſſibile, Poſſibile.

1. Neceſſarium eſt, quod non aliter ſe habere poteſt, ut (neceſſarium eſt hominem vivere.)

2. Impoſſibile eſt, quod non poteſt ita ſe habere, (ut impoſſibile eſt hominem eſſe aſinum.)

3. Contingens, quod eſt & poteſt non eſſe; ut (contingens eſt me legere.)

4. Poſſibile eſt, quod non eſt & poteſt eſſe; ut (poſſibile eſt aquam eſſe calidam.)

Notandum, quòd hi modi ponuntur duplici-
- 1. Ex parte vocis, quia ponuntur in propoſitione interdum, nempè
  - 1. Nominaliter, ut (poſſibile eſt hominē currere.) (Neceſſarium eſt hominem ſpirare.)
  - 2. Adverbialiter, ut (homo poſſibiliter currit,) (homo neceſſariò ſpirat.)

1. In

citer in propositione, altera enim est differentia

2. Ex parte loci ejus in propositione, quia ponuntur

1. In principio, ut (impossibile est hominem esse lapidem.)

2. In fine: ut (homo est animal necessario.)

3. In medio, ut (homo possibiliter currit.)

Est autem modalis duplex

1. Composita, in quâ idem tempus importatur, ut (impossibile est sedentem ambulare, & ambulare dum sedeat.)

2. Divisa, in quâ aliud tempus intelligitur, ut (possibile est sedentem ambulare) & eum, qui jam sedet post hac ambulare.

Notandum autem, quòd optima ratio discernendi sensum divisum à composito, à loco ipsius modi requiri potest, nam si intra propositionem modus ponatur, ut (homo albus possibiliter est niger) sensum divisum facit; at si extra propositionis materiam in principio ejus aut fine, ut impossibile est, hominem album esse nigrum (hominem album esse nigrum impossibile est) sensum compositum facit.

Not. Si quis hanc differentiam observat au-

thoritate fortàssis aliquorum exemplorum *Aristotelis*, at nullo præcepto facilè convinci potest.

Notandum, quòd modalis propositionis duæ sunt partes,
1. Materia, quæ nihil aliud est, quàm ipsa categorica propositio.
2. Forma, quæ nil aliud est, quàm modus ipse ad determinandam categoricam adhibitus.

SECTIO. XXIV.

De accidentibus modalis propositionis.

DUplex est quantitas modalis propositionis,
1. Dicti.
2. Modi.

1. Dicti, & ipsius categoricæ inclusæ in modali, & sic quadruplicem quantitatem habet: sicut pura categorica propositio.

2. Modi, & sic dividitur in universalem & particularē, nulla autem modalis ex parte modi indefinita est, aut singularis: Prior quantitas materialis est: Posterior formalis dici potest.

1. Propositio modalis universalis est, quæ habet modum universalem, ut necessarium & impossibile.

2. Propositio verò modalis particularis est, quæ modum habet particularem, ut possibile & contingens.

Affir-

Affirmatio etiam & negatio in modali esse potest duplex, altera { 1. Dicti. 2. Modi. }

1. Modi, quando ipse modus negatur, & quando negatio præponitur modo, ut, non necessarium est hominem esse animal.

2. Dicti, quando ipsa copula negatur, sicut in pura categorica: ut, necessarium est hominem non esse asinum. Similiter dicendum de affirmatione, 1. Esse aliam Modi, quando negatio modum non præcedit.

2. Aliam Dicti, quando non præcedit copulã.

Ex quibus illa modalis simpliciter affirmativa, aut negativa dicitur, quæ quoad modum talis est, illa verò, quæ quoad dictum talis, secundum quid modalis dicitur affirmativa vel negativa.

Vnde patet eandem modalem & affirmativam negativámque diversâ ratione esse posse: sicut ex modo & copulâ, alterum quandoque affirmatur altero negato.

Regulæ veritatis & falsitatis modalium propositionum.

1. Propositio modalis de necessario vera est, cujus materia necessaria est, ut necesse est hominem esse animal: falsa, cujus materia, aut impossibilis est, aut contingens, ut necesse est hominem esse bovem, necesse est hominem esse album.

2. Propositio modalis de impossibili vera est, cujus materia est impossibilis, ut impossibile est hominem esse equum: falsa verò, cujus

materia vel eſt neceſſaria, vel contingens, ut impoſſibile eſt hominem eſſe animal, impoſſibile eſt hominem eſſe album.

3. Propoſitio modalis de poſſibili vera eſt, cujus materia aut neceſſaria eſt aut contingens, ut poſſibile eſt hominem vivere, poſſibile eſt hominem currere: falſa cujus materia eſt impoſſibilis, ut poſſibile eſt hominem eſſe aſinum.

4. Propoſitio modalis de contingenti falſa eſt, cujus materia, aut eſt neceſſaria, aut impoſſibilis, ut contingens eſt hominem eſſe corpus, contingens eſt hominem eſt brutum.

Notandum, quòd omnes veræ propoſitiones modales neceſſariæ ſunt, omnes falſæ impoſſibiles: nam quamvis materia alicujus modalis & categorica, quam includit, ſit contingens, tamen ipſa modalis contingens non eſt: ut hæc propoſitio de modo contingenti, Contingens eſt hominem eſſe album, eſt neceſſaria, quia ita eſt, nec poteſt aliter eſſe quàm contingens. Iſta autem impoſſibilis eſt, equum eſſe album eſt neceſſarium, quia licèt equus poteſt eſſe albus, non tamen poteſt eſſe neceſſarium, equum eſſe album.

Not. Aliud igitur eſt eſſe contingentem propoſitionem, & eſſe de modo contingenti: ſeu aliud eſt eſſe categoricam propoſitionem puram contingentem, aliud eſſe categoricam propoſitionem modalem contingentem.

Objeƈt. Determinatio eſt actio, quia determinare

minare est agere, sed modus non est actio, ergò malè definitur modus esse determinatio propositionis.

Resp. Aliquid determinat propositionem dupliciter.

1. Effectivè, & sic proferens propositionem omnimodè ipsam determinare dicitur & hoc est agere.

2. Formaliter, & sic ipse modus propositioni adhibitus ipsam determinat, & hoc non est agere.

Objecti. Si modus sit determinatio propositionis, tum propositio, quæ caret modo, est indeterminata, & per consequens indefinita, at omnis propositio modo carens non est indefinita. Ergò,

Resp. Indeterminatio est duplex, alia quoad

1. Quantitatem, sic omnis propositio est indeterminata.

2. Compositionem subjecti cum prædicato, & sic omnis pura categorica indeterminata est, quia nullus modus, signúmve in propositione ponitur, quod indicare possit, qualis compositio est.

Ob. Per se & per accidens faciunt modalem propositionem, ut per se, *Socrates* est animal, ergò non sunt quatuor solùm modi.

1. Primarii, solùm quatuor nominati.

Resp. Modi duplices sunt { 2. Secundarii, & sic sunt multò plures, ut utile, inutile; certum, incertum; per se per accidens; qui tamen omnes ad quatuor prædictos reducuntur: sicut per se sub necessario, per Accidens sub contingenti continentur.

Ob. Ista est propositio modalis: Possibile est *Socratem* currere, sed in eâ non est propositio determinata, ergò modalis malè describitur, minor patet, quia *Socratem* currere, non est propositio.

Resp. Est propositio implicita, nam est possibile *Socratem* currere, significat, est possibile, ut *Socrates* sit currens, licèt ergo non sit propositio formaliter & explicata, est tamen virtualiter & implicitè.

Ob. Modus in modalibus est earũ forma: sed quantitas sumitur ex materiâ non formâ: ergò ex modo quantitas earum haberi non potest.

Resp. Quantitas subjectorum, sicut in puris Categoricis, materiam sequitur, sed quantitas compositionis subjecti, cum prædicato, sicut in modalibus, formam sequitur.

Object. Affirmatio & negatio sunt contraria: ergò eadem modalis affirmativa & negativa esse non potest.

Resp Verum est ratione eadem; at quæ est affirmativa ratione modi, potest esse negativa ratione copulæ, vel è converso.

SECTIO.

SECTIO. XXV.

De Argumentatione.

EXplicatis partibus materialibus argumentationis, deinceps de ipsâ argumentatione dicendum est.

Def. Est autem argumentatio oratio, in quâ propositio una ex alia vel aliis consequi dicitur.

1. Quia vox simplex nequit esse argumentatio, dicitur oratio: ut, homo est animal, ergò homo est corpus.

2. Dicitur (in quâ una propositio denotatur sequi ex aliâ vel aliis) quia sat non est ad naturam argumẽtationis, ut una sequatur ex alterâ, nisi in tali ratione exprimatur ipsa cõsecutio: ut, homo est animal, & homo est corpus, argumentatio non est, licèt in re ipsâ una sequatur ex alterâ, nisi per notam illationis explicetur.

Vnde appareret tres esse argumentationis partes: nempe,

1. Illam, ex quâ altera infertur, ut in præcedenti exemplo, homo est animal, & hæc nominatur antecedens.

2. Illam, quæ infertur, ut in eodem exemplo, homo est corpus, & hæc nominatur consequens.

3. Ipsam notam illationis, exprimentem cõsecutionem, ut ergò, igitur, &c. quę est quasi vinculum & nodus antecedentis & consequentis.

Notandum, quòd harum partium aliæ sunt, nempè
- 1. Materiales, ut antecedens & consequens, ex quibus materialiter argumentatio conficitur.
- 2. Formales, forma autem argumentationis alia, nempè quoad
  - 1. Vocem, ut nota illationis.
  - 2. Significationem, ut ipsa connexio antecedentis, & consequentis, & ipsa consequentia, quam illationis nota designat.

Notandum, quòd antecedens in argumentatione biformis esse potest, nempè
- 1. Simplex, ut in Enthymemate, ubi unica propositio præcedit notam illativam, ut, homo est corpus, ergò est, substantia.
- 2. Duplex, ut in syllogismo, ubi duæ propositiones præcedunt notam illativã, ut omne animal est corpus, omnis homo est animal, ergò omnis homo est corpus: quarum priorem majorem appellant, posteriorem minorem.

Dividitur argumentatio dupliciter, & secundum
- 1. Qualitatem.
- 2. Substantiam.

Argu-

Argumentationum quoad qualitatem alia est

1. Bona, in quâ consequens necessariò infertur ex antecedente: ut, homo loquitur, ergò habet linguam.

2. Mala, in quâ consequens non rectè infertur ex antecedente: ut, homo loquitur, ergò est doctus.

Consequentia autem bona est duplex:

1. Quoad materiam, in quâ ob ipsarum rerum conjunctionem necessariam, una ex alterâ necessariò infertur: ut, *Socrates* est homo, ergò *Socrates* est rationalis: ibi enim bona consequentia est solùm ob necessariam connexionem hominis & rationis.

2. Quoad formam, in quâ propter modum collocandi, una sequitur ex alterâ: & non ob ipsarum rerum necessariam conjunctionem, sed propter modum collocationis propositionum. De Signis & Modis vide post.

Quoad formam autem hæc bona est consequentia, licèt non quoad materiam: Omnis lapis est animal, omnis homo est lapis, Ergò omnis homo est animal. In hac enim licèt nulla sit ipsarum rerum connexio, tamen prioribus illis positis, necesse est sequi id quod infer-

infertur, propter modum collocandæ hujus argumentationis in figurâ & modo.

Secundo divisio argumentationis quoad substantiam, est generis in suas species.

Quatuor enim species sunt:
1. Syllogismus.
2. Enthymema.
3. Inductio.
4. Exemplum.

Syllogismus autem duplex:
1. Categoricus.
2. Hypotheticus.

Def. Est autem Syllogismus argumentatio in quâ quibusdam positis & concessis, necesse est aliud evenire per ea quæ posita sunt & concessa.

1. Oratio ponitur loco generis: duplex enim syllogismi genus.
1. Remotum: sic oratio.
2. Proximum: sic argumentatio genus est.

2. In quâ quibusdam] i. quibusdam propositionibus, quæ particula ponitur ad differentiam enthymematis, in quo unica est præmissa, saltem formaliter & quoad vocem, at in syllogismo plures præmissæ esse debent.

3. Positis] i. dispositis in modo & figurâ ad differentiam inductionis & exempli, in quibus propositiones secundum modum & figuram non disponuntur.

4. Necesse est evenire] i. sequi & inferri in conclusione, quæ particula ponitur ad differentiam Sophisticorum syllogismorum, in quibus, licèt

licèt conclusio apparet sequi ex præmissis, non tamen necessariò sequitur.

5. Aliud] i. aliam propositionem, nempè conclusionem, quæ ponitur ad differentiam fallaciæ (in petitione principii) ubi conclusio eadem est cum præmissis.

Syllogismus autem duplex est, nempè
- 1. Perfectus, qui evidentem habet necessitatem suæ illationis, sicut sunt syllogismi, qui in quatuor modis primæ figuræ efformantur.
- 2. Imperfectus, qui non habet necessitatem suæ illationis evidentẽ, ut syllogismi in aliis modis et figuris confecti; qui aliter evidentiam suæ illationis non habent, quàm per eorum reductionem ad syllogismos primæ figuræ.

Syllogismus duas habet partes, nempè
- 1. Materiam, quæ duplex:
  - 1. Remota, sunt termini, ex quibus propositiones conflantur.
  - 2. Propinqua, sunt propositiones, ex quibus immediatè conficitur syllogismus.
- 2. Formam, quæ etiam duplex:
  - 1. Ex parte terminorũ, quæ appellatur figura.
  - 2. Ex parte propositionum, quæ nominatur modus.

De

De materiâ remotâ nempe terminis. Notandum, quòd tres sunt termini in omni syllogismo, nempè 1. Major. 2. Minor. 3. Medius.

Major terminus, vel majus extremum est, quod conjungitur cum medio in majore propositione.

Minor terminus, vel minus extremum est, quod conjungitur cum medio in minore propositione.

Medius verò terminus, est qui bis sumitur ante conclusionem, ipsam verò conclusionem non ingreditur, ut omne animal est corpus, omnis homo est animal, ergò omnis homo est corpus.

Animal est medius terminus, corpus est major, homo est minor.

Notandum, quòd omnis terminus bis ponitur in Syllogismo, major in majore propositione & conclusione; medius in majore & minore, nec omninò in conclusione: minor in minori propositione & conclusione.

Medius autem terminus nominatur à dialecticis 1. Medium, quatenus unit & conjungit unum extremum alteri. 2. Argumentum, quatenus est causa, ut conclusioni, de quâ dubitatur, fides adhibeatur.

De

De materiâ propinquâ, i. propositionibus Propositiones item in omni Syllogismo tres sunt, nempè,

1. Major quæ à dialecticis interdum absolutè propositio nominatur, prima, ſ. Syllogismi enunciatio.

2. Minor etiam assumptio dicitur, quæ est secunda syllogismi enunciatio.

3. Conclusio, quæ notam illationis sequitur & ex majori, & minori infertur, & est tertia syllogismi enunciatio.

De formâ remotâ, scil. figurâ. Figura autem syllogismi est medii termini cum cæteris dispositio quoad subjectionem & prædicationem.

Est autem figura triplex
1. Altera in quâ medium est subjectũ majoris propositionis, & prędicatum minoris, ut omne animal est corpus, vide instantiam præcedentem.
2. Altera est in quâ mediũ est prædicatum in utraq; propositione ſ. majori & minori.
3. Altera in quâ medium subjectum est in propositione utraque, ut omnis homo est corpus, aliquis homo est animal, ergo aliquod animal est corpus. Vnde versus (Sub prę. prima, bis præ. secunda, tertia bis Sub.)

Sic

Sic exponitur, medium in primâ figurâ ſubjectum eſt in unâ præmiſſâ, prædicatum in alterâ, in ſecundâ figurâ, bis prædicatum, & prædicatum in utráq; præmiſſâ, in tertiâ figurâ bis ſubjectum, & ſubjectum in utráq; præmiſſâ.

De formâ propinquâ, i. modo. { Modus eſt ordinatio propoſitionum in ſyllogiſmo ſecundum certam qualitatem & quantitatem.

Syllogiſmorum autem modus duplex eſt, alii enim ſunt {
1. Indirecti, in quibus infertur concluſio, in quâ minus extremum de majori prædicatur, ut omne animal eſt vivens, Omnis homo eſt animal, ergo aliquod vivens eſt homo.
2. Directi, in quorum concluſione major extremitas prædicatur de minore, ut omne animal eſt vivens, omnis homo eſt animal, ergo omnis homo eſt vivens.

Eorum autem qui directè concludunt, alii ſunt { 1. Perfecti. 2. Imperfecti.

1. Perfecti, qui per ſe apparent neceſſariò concludere, & qui ita perſpicuè & clarè concluſionem inducunt, ut ipſo rationis lumine ejus firmitas in concludendo perſpiciatur, & tales ſunt modi quatuor in primâ figura.

2. Imperfecti, qui per ſe non ita apparent neceſſa-

cessariò concludere, sed per reductionem ad alios syllogismorum modos evidentes fiunt, tales verò sunt modi secundæ tertiæque figuræ, qui ad modos primæ figuræ, redcuntur, ut infra dicemus.

Omnia autem modorum nomina numero novem-decem, his versibus continentur à sophista. 1. Barbara. 2. Celarent. 3. Darii. 4. Ferio. 5. Baralipton. 6. Celantes. 7. Dabitis 8. Fapesmo. 9. Frisesomorum. 10. Cesare. 11. Camestres. 12. Festino. 13. Baroco. 14. Darapti. 15. Felapton. 16. Disamis. 17. Datisi. 18. Bocardo. 19. Ferison.

Notandum quòd novem priores ex his modis ad primam figuram pertinent, quatuor sequents ad secundam, sex ultimi ad tertiam.

Ex modis autem primæ figuræ quatuor priores directi sunt, quinque verò posteriores indirecti, in quibus quantum ad positionem terminorum in præmissis, nulla est differentia à perfectis modis, sed solùm quia est inversio terminorum in conclusione.

Quia in directis major terminus prædicatum conclusionis est, minor subjectum: In indirectis verò minor terminus prædicatum, et major subjectum.

Notandum autem quòd ex eâ literarum observatione, de quâ supra diximus in conversione, facile est syllogismos per omnes formare modos: Nam *A* universale affirmativam denotat, *E.* universalem negativam, *I.* particularem

rem affirmativam, O particularem negativam.

Deinceps notandum in singulis dictionibus esse tres syllabas, nam ubi sunt plures, ultimæ adjiciuntur metri causâ: per primam syllabam major intelligitur, per secundam minor, per tertiam conclusio, ut in his exemplis.

Fig.
1. Barbara
Omnis virtus est qualitas.
Omnis justitia est virtus,
Ergo
Omnis justitia est qualitas
2. Cesare
Nullus homo est expers rationis.
Omnis Asinus est expers rationis: Ergo
Nullus Asinus est homo.
3. Darapti
Omne animal est vivens.
Omne animal est corpus:
Ergo
Aliquod corpus est vivens.

Duplices sunt regulæ syllogismorum, aliæ
1. Generales omnium figurarum.
2. Speciales, quæ diversæ diversis figuris conveniunt.

Regulæ generales, quæ in omni syllogismo observantur, quatuor sunt.

1. Prima, ex ambabus præmissis particularibus nihil sequitur in syllogismo, & quando utraque præmissa particularis est, nulla conclusio ex his inferri potest.

2. Secunda,

2. Secunda, ex ambabus præmiſſis negativis in ſyllogiſmo nihil ſequitur.

3. Tertia, ſi aliqua præmiſſarum particularis ſit, oportet concluſionem eſſe particularem, nam particularis concluſio rectè inferri poteſt ex univerſalibus præmiſſis, ſed nunquam univerſalis concluſio ex præmiſſâ particulari.

4. Quarta, ſi aliqua præmiſſarum fuerit negativa, oportet concluſionem eſſe negativam, nam ex puris affirmativis nunquam concluditur negativa.

De particularibus autem regulis, obſervandũ quod duæ ſunt catholicæ regulæ primæ figuræ.

1. Prior eſt, in modis directis & perfectis primæ figuræ, ſemper oportet majorem eſſe univerſalem.

2. Poſterior eſt, in modis directis & perfectis primæ figuræ, ſemper oportet minorem eſſe affirmativam, unde ſi vel major ſit particularis, aut minor negativa in primâ figurâ, nihil ſequitur.

Secundæ item figuræ ſunt duæ leges & regulæ, 1. prima, oportet majorem ſemper eſſe univerſalem in ſecundâ figurâ.

2. Secunda, oportet concluſionem in ſecundâ figura ſemper eſſe negativam, unde ubi in ſecundâ figurâ aut major particularis eſt, aut affirmativa concluſio, nihil ſequitur.

Tertiæ item figuræ duæ regulæ. 1. Prima, oportet minorem in tertiâ figurâ ſemper eſſe affirmativam.

2. Secunda,

2. Secunda, oportet conclusionem in tertiâ figurâ semper esse particularem, unde si aut minor sit negativâ aut conclusio universalis in tertiâ figurâ, nihil sequitur.

Not. Veritas harum particularium regularum clarè apparebit, inspiciendo particulares modos cujuslibet specialis figuræ.

Object. Argumentatio est actio rationis, nam idem est argumentari quod discurrere, discurrere autem est propria actio intellectus, at oratio est actio linguæ, dicitur enim oratio quasi oris ratio, ergo argumentatio non est oratio.

Resp. Argumentatio consideratur tum
1. Formaliter, quoad essentiam, sic est interior discursus intellectus.
2. Significativè, quoad expressionem, sic est exterior discursus oris & oratio, unde argumentatio non aliter oratio dicitur, nisi quatenus exprimitur oratione.

Ob. Bona est ea argumentatio in quâ omnes leges argumentationis observantur, sed in argumentatione malâ: ut homo est animal, ergo homo est Asinus, observantur omnes conditiones, cùm omnes partes legitimas habeat. 1. Antecedens, 2. Consequens, 3. Notam. Ergo argumentatio mala est bona.

1. Quoad formam sic est bona.
2. Quoad materiam sic est mala,

Resp. Argumentatio bona bifariam dicitur, aut mala, Nam ut sit bona secundum formam, satis est ut denotetur per notam conclusionis unam inferri ex altera, at verò ut sit bona secundum materiam, requiritur, ut reipsâ referatur. Et ut consequens necessariò pendeat ab antecedente.

Objec. Vna species ejusdem generis non prædicatur de alterâ, sed exemplum est inductio & Enthymema syllogismus, ut inquit *Arist. lib. 1. Demonstrat. cap. 1.* ergo membra confunduntur & mala est divisio.

Resp. Syllogismus duplex est,
1. Perfectus, ex tribus constans propositionibus, & talis non est enthymema.
2. Diminutus, ex duabus conflatus, & talis ibi dicitur enthymema.

Inductio item duplex est,
1. Consummata, quæ est processus ab omnibus singularibus ad ipsum universale.
2. Inchoata, quæ est ab uno aut ab aliquibus singularibus ad aliquid universale, & hujusmodi inductio exemplum est.

Objec. Omnes species argumentationis ad Dialecticã spectant, sed solùm inductio & syllogismus ad Dialecticam spectant affirmante *Aristotele*

Aristotele allegato loco: Enthymema verò & exemplum ad oratores, ergo Enthymema & exemplum non sunt species argumentationis.

Resp. Duo spectantur in exemplo & Enthymemate: 1. Doctrina. 2. Et usus.

1. Doctrina & modus docendi præcepta quibus sunt formanda, & sic pertinent solùm ad Dialecticam.

2. Vsus & praxis, & exercitium ipsorum præceptorum, & sic spectant ad orationem: non enim docet orator quomodo fabricanda sunt, sed à Dialectica fabricatis utetur.

Objec. Omne genus convenit æqualiter suis speciebus, non uni magis quàm alteri, sed argumentatio illis convenit inæqualiter, ut magis syllogismis quàm cæteris, cum syllogismus sit perfectissima argumentatio, Ergo.

Resp. Argumentatio consideratur quoad.
1. Essentiam, quæ definitione explicatur, sic æquè convenit universis.
2. Effectum, & actū probandi & faciendi fidem, sic maximè syllogismo, inde inductioni. Deinceps enthymemati, postremo exemplo.

De Syllogismo.

Objec. Definitio constare debet ex genere proprio & differentiâ, ut asserit *Arist. lib. 6. Topicorum, cap.* 3. at oratio non est proximum syllogismi genus sed argumentatio, ergo malè definitur.

Resp.

Resp. Conveniens, id est, necessarium non est, ut docet *Arist.* eodem in loco.

Nam duo spectantur in definitionis constructione, nempè

1. Modus, qui est ex genere & differentiâ.

2. Finis, qui est evidentia rei definitæ, in modo ergò artem respicimus, in fine cognitionem: quamvis ergò ex ratione artis consisteret ex genere proximo, tamen ratione finis potest ex remoto, ubi ipsum est notius.

Objecti. Si in syllogismo omni necesse est sequi conclusionem ex præmissis, tum unus syllogismus necessarius est & demonstrativus, nullus autem topicus, at id falsum est: Ergo.

Resp. Duplex intelligitur necessitas in syllogismo

1. Consequentiæ, quoad connexionem conclusionis cum præmissis, & hæc est in omni legitimo syllogismo.

2. Veritatis, quoad ipsas propositiones, & hæc est solùm in demonstrativâ. Prior necessitas est hypothetica, quia concessâ præmissarum veritate, necesse est sequi conclusionem. Posterior autem est positiva, posterior demonstrativo propria, prior omnium communis.

Ob. In qualibet propositione sunt duo termini,

mini, sed tres sunt propositiones in Syllogismo: ergo sunt sex termini & non solùm tres.

Resp. Nego argumentum, quia quilibet terminus bis accipitur in syllogismo, sunt ergo tres solùm diversi in specie, licèt sex sunt quoad numerum.

Object. Omnis terminus est quiddam extremum, at medium non est extremum, ergo nullus est medius terminus.

Resp. Medius terminus consideratur respectu
1. Præmissarum, quas semper aliquâ ex parte terminat & sic est extremum.
2. Extremitatum, quas unit & conjungit, & sic est medium.

Object. Syllogismus constat ex duabus tantum propositionibus, ut affirmat *Arist. lib. 1. Demonst. cap. 3.* Ergo non constat ex tribus.

Resp. Constat ex duabus tantùm propositionibus, verum est præmissis, et eas *Arist.* intelligit.

Nam duplex est modus propositionum in syllogismo, nam aliæ se habent
1. Activè, quæ scil. ad alias inferunt ut præmissæ, & tales duæ solùm sunt in syllogismo.
2. Passivè, quæ scil. ab aliis inferuntur, ut conclusio, & talis in syllogismo unica.

Object. Dispositio est actio, & disponere est agere, at figura non est actio, ergo non est medii termini dispositio.

Resp.

Resp. Dispositio capitur bifariàm, nempè { 1. Pro actu disponendi & sic est actio. 2. Pro modo & ordine disponendi, & sic non est actio, & sic sumitur à sophista.

Object. Id quod prædicatur de utrisq; extremitatibus, est super utrasque extremitates: id quod subjicitur utrisq; est infra utrasq;: at medium non est supra aut infra extremitates, sed inter utrasq; ergò medium non est prædicatum in secundâ figurâ, & subjectum in tertiâ.

Resp. Medium duplex, alterum { 1. Positione. 2. Conjunctione.

1. Positione, quod scil. inter extrema ponitur, ut centrum in circulo.

2. Conjunctione, quod unit & conjungit extrema, & tale est medium in secundâ & tertiâ figurâ, Nam licèt sit supra vel infra extrema, quoad positionem & prædicationem, est tamen inter extrema quoad conjunctionem, quatenus conjungit extrema in conclusione. At medium in primâ figurâ est utroque modo medium.

Object. Impossibile, necesse & modus est, ut supra dictum est, at non est ordinatio propositionum in syllogismo quoad quantitatem & qualitatem, ergò modus malè definitur.

Resp. Modus duplex, { 1. Propositionis, qui in propositionis determinatione consistit, de quâ dictum est. 2. Syllogismi, qui s. in ordinatione propositionũ consistit, & talis hìc definitur.

Object. Sequitur, *Socrates* est corpus: *Socrates* est rationalis, ergo quoddam rationale est corpus, ergo sequitur conclusio ex puris particularibus.

Resp. Duplex est Syllogismus { 1. Expositorius & informis. 2. Figuralis & artificiosus.

1. Expositorius & informis, qui est ille, cujus medium est singulare singulariter acceptum.

2. Figuralis & artificiosus, qui sc. in modum & figuram compingitur. Prior esse potest ex singularibus, hic verò nunquam: itaq; quando dico syllogismum non esse ex particularibus, intelligo compactum in modo & figurâ.

Object. Medium in primâ figurâ includitur in minori termino necessario. At minor terminus ingreditur conclusionem, ergo & medium conclusionem ingreditur.

Resp. Ingreditur quidem per Accidens idque secundum rem, sed non ingreditur per se & secundum vocem, eo sc. modo quo ponitur in præmissis.

Object. Sequitur in secundâ figurâ. Omne risibile est animal rationale, Omnis homo est animal rationale, ergo omnis homo est risibilis, ergo sequitur conclusio affirmans in secundâ figurâ.

Resp. Consecutio duplex est, { 1. Materialis. 2. Formalis.

1. Mate-

1. Materialis, quæ est ex rerum cohærentiâ, & talis bona consequentia affirmativa esse potest in secundâ figurâ, ubi omnes termini æquales sunt.

2. Formalis, quæ est ex propositionum dispositione, & quæ est in aliquo istius figuræ modo, & talis solùm est negativa in secundâ figurâ.

SECTIO. XXVI.

De reductione Syllogismorum.

NOtandum, quòd modi posteriorum figurarum ad primæ figuræ modos reduci possunt.

Considerandæ autem sunt in reductione { 1. Finis & causa. 2. Modus & regulæ, quibus reductio perficitur.

1. Causa est imperfectio eorum syllogismorum, qui in earû figurarum modis efformantur.

2. Finis & usus, ut syllogismis, in quibus per se non appareat concludendi necessitas, fides & evidentia adhibeatur.

Reductio autem est duplex { 1. Per ostensionem. 2. Ad impossibile.

1. Per ostensionem, quæ est, cum aliquis imperfectus syllogismus ad perfectum reduci-

tur per conversionem, alicujus propositionis per eosdem terminos, ut in Cæsare: Nullus homo est immortalis, omnis Angelus est immortalis, ergo nullus Angelus est homo: Ad Celarent, per simplicem conversionem majoris: Nullum immortale est homo. Omnis Angelus est immortalis, ergo nullus Angelus est homo.

2. Ad impossibile, quæ est cum ex contradictorio conclusionis, cum aliquâ præmissarum infertur contradictorium alterius præmissæ, ut in Baroco: Omne vivens est animatum, aliquis lapis non est animatus; ergo aliquis lapis non est vivens.

Retineatur major, Omne vivens est animatum, sumatur contradictorium conclusionis, Omnis lapis est vivens, & infertur in Barbara contradictorium minoris, Omnis lapis est animatus.

1. De modo autem reductionis notandum primò, quòd sunt quatuor consonantes, *B. C. D. F.* Quocirca omnes aliarum figurarum modi reducendi sunt ad eos modos, qui ab eadem consonante incipiunt, ut Cæsare & Camestres ad Celarent, Baroco & Bocardo ad Barbara, &c.

2. Secundò, notandum, quòd & quatuor aliæ consonantes sunt in syllabis, Primò *S.* & hæc denotat propositionem per vocalem præcedentem designatam convertendam simpliciter. Tertiò *M.* & hæc notat transpositionem præmissarum, ut ex majori fiat minor. Secundò

dò *P*. & hæc notat eodem modo conversionem per accidens. Quartò *C*. & hæc notat talem modum reducendum per impossibile sumpto contradictorio conclusionis loco præmissæ notatæ per vocalem antecedentem.

SECTIO. XXVII.

De Enthymemate.

Def. ENthymema est syllogismus imperfectus, in quo ex unicâ propositione infertur conclusio, ut, omne animal vivit, ergo omnis homo vivit.

Notandum, quòd syllogismus formaliter perfectus ex duabus præmissis conclusionem inferentibus consistit.

Ideóque cum Enthymema ex unicâ præmissâ constat, igitur imperfectus quoad materialem, sc. aut formalem perfectionem syllogismi esse dicitur: est tamen perfectus virtualiter, quatenus per unam præmissam explicatam, alteram in mente habet intellectam, unde æquè firmum probandi robur habet atque syllogismus.

Syllogismus dicitur imperfectus biformiter, & quoad { 1. Evidentiam probationis. 2. Firmitatem probationis.

Quoad evidentiam probationis, & sic Enthymema imperfectus syllogismus verè dicitur, cum alterâ præmissâ careat, ex quâ infertur conclusio.

Quoad firmitatem probationis: & ſic Enthymema imperfectus non eſt intelligentibus auditoribus, neque minorem neceſſitatem habere videtur quàm ſyllogiſmus.

Reductio ad Syllogiſmum.

Reducitur autem Enthymema ad Syllogiſmum per oppoſitionem præmiſſæ intellectæ, quomodo autem reducatur, intelligitur cum cognoſcamus quæ præmiſſa deficit, quod ex terminis cognoſcitur in Enthymemate collocatis; nam ſi major terminus ſemel ſolùm ſumatur, deficit major propoſitio; ſi autem ſemel minor, ea deficit; prædicatum autem concluſionis, major terminus, ſubjectum, minor. In eo igitur caſu ex termino deficiente & medio formanda propoſitio eſt, quæ adjecta prioribus conſummatum ſyllogiſmum facit, *V. G.* Omne animal curtit, ergo omnis homo curtit, Major terminus curtit, ibi bis ponitur, ergo major propoſitio non deficit, ſed minor, quia minor terminus (homo) ſemel tantùm recenſetur. Minor igitur propoſitio ex deficiente minori termino, & medio termino fabricanda eſt, omnis homo eſt animal, & perfectus evadit Syllogiſmus.

Object. Enthymema et Syllogiſmus ſunt diverſæ ſpecies argumentationis, ergò Syllogiſmus non prædicatur de Enthymemate, & conſequenter malè definitur.

Reſp Enthymema & Syllogiſmus explicatus & perfectus ſunt diverſæ ſpecies: Enthymema

hema autem est syllogismus imperfectus & mplicitus.

Ob. Omnis reductio est posterioris in prio-, sed syllogismus non est prior enthymemate, uia species ejusdem generis sunt simul naturâ, ffirmante *Ariss. in post-prædicamentis, in cap. de modis simul*: ergo enthymema non reduci- ur ad syllogismum.

Resp. Prius bifariàm dicitur:

1. Origine, vel constitutione, sic enthymema & syllogismus simul sunt, ut omnes species ejusdem generis.
2. Perfectione, & sic syllogismus est prior enthymemate, & perfectior, & sic reducitur enthymema ad syllogismum.

SECTIO. XXVIII.

De Inductione.

Def. INductio est argumentatio procedens à singularibus sufficienter enumeratis ad universale: ut, *Socrates* est rationalis, *Plato* est rationalis, & sic de cæteris: ergo omnis homo est rationalis.

(Argumentatio) genus est in definitione, quam duæ sequuntur differentiæ.

1. Prior (procedens à singularibus) per eam

eam enim à syllogismo & enthymemate discernitur, quæ procedunt ab universalibus ad universalia, vel ad singularia: (à singularibus scil. sufficienter enumeratiis) i. omnibus simul collectis in antecedente.

2. Posterior (ad universale) per eam autem discernitur ab exemplo, quòd ab uno singulari procedit ad aliud, & non ad universale.

Notandum, quòd singulare bifariàm accipitur.

1. Absolute, vel individuo, ut *Socrate*, *Virgilio*.

2. Comparatè, pro minùs universali, scil. pro inferiori respectu alicujus superioris, quomodo species alicujus generis possunt dici ejus singularia, ut homo, & brutum animalis, & hoc modo sumitur singulare in definitione inductionis.

Notandum item, quòd universale capitur

1. Indefinitè, ut in hac, homo spirat.

2. Vniversaliter, ut in hac, omnis homo spirat, & hoc modo intelligitur fieri progressum ad universale in inductione.

Objec. Argumentatio omnis est motus intellectus, & per consequens inductio: sed intellectus non procedit ex singularibus, cum non cognoscat singularia, cum proprium objectum intellectus sit universale, ut singulare sensus. 1.

phyſ. cap. 3. Ergo inductio non eſt à ſingularibus.

Reſp. Intellectus conſideratur vel
1. Per ſe, & ſic ſolùm univerſalia cognoſcit.
2. Quatenus unitur cum ſenſu, & ſic cognoſcit ſingularia.

Object. In omni argumentatione antecedens debet eſſe notius conſequente: at ſingulare non eſt notius ſuo univerſali, ſed è contra, ut *Ariſt. phyſ. cap.* 1. docet: ergo non procedit à ſingularibus.

Reſp. Vniverſalè, quoad naturam; ſingulare, quoad nos, notius eſt.

Notitia duplex:
1. Apprehenſivâ, quâ aliquid quovis modo intelligitur: ſic ſingulare nobis notius quàm univerſale.
2. Demonſtrativa, quâ aliquid perfectè cognoſcitur: ſic univerſale nobis notius ſingularibus.

Object. In hoc argumento à ſingularibus ad univerſalia proceditur: *Socrates* currit, *Plato* currit, & ſic de cæteris omnibus hominibus: ergo omnis aſinus currit: tamen ibi non eſt bona conſequentia.

Reſp. Inductio eſt in quâ arguitur à ſingularibus non ad quodvis univerſale, ſed eorum ſingularium quæ adducuntur in antecedente.

SECTIO.

SECTIO. XXIX.

De Exemplo.

Def. EXemplum eſt argumentatio, in quâ ea uno aut quibuſdam ſingularbus alterum probatur, vi alicujus ſimilitudinis in ipſis exiſtentis: ut *Socrates* eſt rationalis, & *Plato* eſt rationalis, ergo *Nichomachus* eſt rationalis.

In quâ definitione partes obſervantur: nam ponitur (argumentatio) loco generis: duplex autem differentia.

1. Prior (in quâ ex uno aut quibuſdam ſingularibus) nempè in antecedente poſitis, quæ adjicitur ad differentiam Enthymematis & Syllogiſmi quæ ab univerſalibus procedunt.

2. Poſterior (alterum ſingulare probatur) i. in conſequente inducitur, quæ differentia adjicitur ut diſcernatur ab inductione, in quâ à ſingularibus collectis arguitur ad univerſale.

Tertia pars definitionis (vi alicujus ſimilitudinis in ipſis exiſtentis) quæ oſtendit unde vis probationis procedit in exemplo, nimirùm propter ſimilitudinem ipſorum ſingularium, quorum alterum infert, alterum infertur ad ſe invicèm. Sicut autem Enthymema reducitur ad ſyllogiſmum, ſic exemplum ad inductionem ſed duplici factâ mutatione, alterâ in antecedente, in quâ perfectam oportet, eſſe

nume-

numerationem singularium; alterâ in consequente, in quâ singulare oportet mutari in universale.

Object. Vnum singulare alteri simile, non est notius altero, sed omnis argumentatio procedit â magis noto ad minùs notum, ergo exemplum non est argumentatio.

Resp. Singularia considerantur dupliciter, nempe
1. Quoad rem ipsam & materiam, & sic unum singulare non est notius altero.
2. Quoad nos, & sic unum singulare notius altero esse potest, & sic aliud probare potest.

Object. Quod rem solùm illustrat, id non probat: sed exemplum solùm illustrat, ut omnes dicunt Dialectici: ergo non probat, & per consequens non ostendit unum singulare ex altero.

Resp. Exemplum spectatur vel
1. Sub generali ratione argumentationis, quatenus quædam argumentatio est, & sic probat.
2. Sub particulari ratione exempli, quatenus exemplum est & sic illustrat, probat igitur ratione illationis, illustrat ratione similitudinis.

Exempla

1. Ad præcepta intelligi
da, & ea solùm illustrant
2. Ad conclusiones infer
das, & ea procul-dubio p
bant, maxima autē pars L
lecticorum diversa hæc
emplorum genera con
dentes ex ignorantiâ, om
exempla illustrare solum-
do, non probare existima
Hinc clamant, sed falsò,
impetitè, sine veritate,
arte. Qui tamen error â
muni ore omnium, & a
affecit falso sono, & inf
animos falso sensu. Tan
est aliena lingua nostræ
ti præjudicium.

Exempla sunt duplicis ordinis: alia enim adhibita sunt.

FINIS.